

Dato: 27. februar 2024
Kontor: Proces- og
Insolvensretskontoret
Sagsbeh: Ketilbjørn Hertz
Sagsnr.: 2023-10017
Dok.: 3144226

Høringssvar til udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v., færdselsloven og forskellige andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.)

Indholdsfortegnelse

Advokatrådet	2
Byretterne	9
Danske Advokater	13
Den Danske Dommerforening	16
DI	18
Dommerfuldmægtigforeningen	20
Familieretshuset	23
Forbrugerrådet Tænk	24
Foreningen af Offentlige Anklagere	26
HK Danmark	28
HK Danmarks Domstole	30
Højesteret	33
Institut for Menneskerettigheder	35
KL	44
Procesbevillingsnævnet	45
Retspolitisk Forening	49
SMVdanmark	52
Sø- og Handelsretten	54
Telefonretshjælpen	55
Vestre Landsret	60
Østre Landsret	63

Justitsministeriet
Proces- og Insolvensretskontoret

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF.: 33 96 97 98

Sendt pr. e-mail: insolvensretskontoret@jm.dk.

DATO: 22. januar 2024
SAGSNR.: 2023 - 3972
ID NR.: 973867

Høring over udkast til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.) - J.nr. 2023-10017

Ved brev 14. december 2023 har Justitsministeriet anmodet Advokatrådet om en udtalelse i anledning af ovenstående udkast til lovforslag.

Advokatrådet skal i den anledning udtale følgende:

Advokatrådet støtter og anerkender det skabte fokus på problemerne med de lange sagsbehandlingstider ved de danske domstole og det politiske ønske om at skabe en mere effektiv struktur, men har en række væsentlige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved det fremsendte udkast til lovforslag.

Advokatrådet bemærker, at hovedparten af ændringerne hverken er nødvendige eller til gavn for effektiviteten og sagsbehandlingen ved gennemførelsen af sager ved domstolene i Danmark.

Generelt set synes lovforslaget at gennemføre en lang række væsentlige begrænsninger og stramninger i forhold til gennemførelsen af sager ved de danske domstole. I sin helhed er lovforslaget efter Advokatrådets opfattelse en væsentlig forringelse af retsgrundlaget og adgangen til de danske domstole.

1. De civile retlige tiltag

Af udkastet fremgår flere initiativer på det civile retlige område, men Advokatrådet har især hæftet sig ved udkastets fremsatte ændringer om:

- Forhøjelsen af beløbsgrænsen fra 50.000 kr. til 100.000 kr. for sager som behandles efter retsplejelovens kapitel 39 (småsagsprocessen/den forenkede proces),

- Forhøjelse af beløbsgrænsen for anke i civile sager uden procesbevillingsnævnets tilladelse fra 20.000 kr. til 50.000 kr. og
- generelle indskrænkninger i sagens førelse.

Ad småsagsprocessen

Forslaget om udvidelsen af området for småsagsprocessen har efter Advokatrådets opfattelse en lang række utilsigtede og potentielt skadelige konsekvenser for den enkeltes retssikkerhed.

Forslaget vil have som utilsigtet konsekvens, at borgerne ikke kan få bistand fra en advokat i et væsentligt større antal sager end i dag, og som altovervejende hovedregel heller ikke vil kunne få dækning via retshjælpsforsikring, da det i småsager er forudsat, at parterne ikke har behov for advokatbistand under sagens forberedelse. Forslagets bemærkninger lægger op til en frivillig løsning foranstaltet af de private forsikringsselskaber, hvilket er utilfredsstillende.

Forslaget vil i sin essens have negativ betydning for borgernes retssikkerhed i langt størstedelen af sagerne, der anlægges ved retterne, når disse sager nu som hovedregel skal behandles uden brug af advokater i retten og efter den forenkede proces, hvor den enkelte dommer skal drive sagen med "uprofessionelle" parter. Konsekvensen vil være, at den enkelte dommer kommer til at anvende mere tid på hver sag og tiltaget vil derfor belaste de allerede hårdt ramte byretter, hvilket er i modstrid med flerårsaftalens formål.

Retssikkerhedsmæssigt vil det særligt ramme de borgere, som ikke selv har råd til en advokat, og som derfor potentielt vil fravælge at føre deres egen sag ved domstolene.

Udover ovennævnte betyder de foreslåede ændringer tillige, at der sker en væsentlig reduktion af det antal af sager, der i dag anvendes til at uddanne advokatfuldmægtige og sager til brug for opnåelse af deres autorisation. Derved vil uddannelsesmulighederne for de jurister, der ønsker at opnå autorisation som advokat, tillige blive forringet.

Ad appelbegrænsning

To-instansprincippet er en fundamental retssikkerhedsgaranti i dansk ret, og begrænsninger i adgangen til at få sin sag prøvet ved to instanser skal ses i dette lys. Den foreslåede forhøjelse af beløbsgrænsen for anke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse vil efter Advokatrådets opfattelse i væsentligt grad afskære

erhvervsdrivende og borgere fra at få prøvet helt åbenbart berettigede krav ved landsretten.

Det bemærkes, at det potentielt kan dreje sig om sager af stor vigtighed for den enkelte borger eller virksomhed, som f.eks. ansættelsesretlige tvister.

En afskæring af den generelle ankemulighed vil hermed efter Advokatrådets opfattelse udsætte disse grupper for et retssikkerhedsmæssigt tab, der på ingen måde står i forhold til den mulige effektiviseringseffekt, dette har for domstolene.

Ad generelle indskrænkninger

Derudover indeholder lovforslaget en lang række betydelige problemer og indskrænkninger for den civile retspleje, der i effektiviseringens ånd gør op med en pragmatisk og fleksibel tilgang til sagens førelse for den enkelte dommer og lægger rammer nedover sagens behandling, der vil skade retssikkerheden for den enkelte.

Et par nedslagspunkter er blandt andet:

I forhold til forslaget til ændring af retsplejelovens § 8, stk. 4, er det værd at bemærke, at det synes betænkeligt, at der går væk fra begrebet "sagens behandling inden for rimelig tid" til den mere generiske betegnelse "sagsbehandlingstiden", der ikke sætter samme fokus på gennemløbstiden af en sags behandling ved domstolene.

I forhold til forslaget til ændring af retsplejelovens § 148 a, stk. 4, synes formuleringen af det foreslåede 4. pkt. at give anledning til en række retssikkerhedsmæssige overvejelser, da der hermed åbnes en vid ramme for at afvise personer fra at bruge sagsportalen blot for den bemærkning, at der er fremsat lignende anmodninger i en række sager.

Det er Advokatrådets opfattelse, at formuleringen skaber for vidt et råderum for at sanktionere helt legitime anmodninger, blot fordi en aktør har et større antal sager. Begrænsningen synes ikke at stå mål med den retssikkerhedsmæssige konsekvens af forslaget, også henset til, at der i lovforslaget lægges op til, at dette spørgsmål ikke kan indbringes for højere ret uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.

I forhold til forslaget til ændring af retsplejelovens § 218 a og § 218 b synes det betænkeligt, at der i lovforslaget lægges op til, at de afgivne forklaringer ikke længere skal gengives, hvilket er et retssikkerhedsmæssigt problem, da det ofte er forklaringerne og gengivelsen heraf, der i civile sager er afgørende for, om en sag skal ankes/kæres eller ej. Det er væsentligt, at parterne skal kunne orientere sig om de beviser, som domstolen i givet fald har noteret til brug for sagens afgørelse.

I forhold til den foreslåede udvidelse af kapitel 39 om anvendelsesområdet for småsagsprocessen fremgår det ikke klart af lovforslaget, hvorfor dette kapitel undtages muligheden for at begære henvisning af sagen til behandling ved en anden byret, jf. forslaget til ændring af retsplejelovens § 245 b, og det er retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at disse sager undtages fra muligheden for at begære dem henvist til en anden ret mod modpartens protest.

Der er i lovforslaget lagt op til en generel ændring i retsplejelovens § 351, stk. 1, således at den almindelige mindstefrist for svarskrifter ændres fra 2 til 4 uger. I lyset af de meget lange sagsbehandlingstider, synes forslaget at have en modsatrettet effekt, henset til at der i lovforslaget lægges op til, at det ikke skal være muligt at få en udsættelse på afgivelsen heraf.

I sagen natur vil det kunne medføre store retstab for den enkelte, da der er en lang række sager, som vil kræve yderligere undersøgelser, inden der kan afgives et relevant svarskrift.

Lovforslaget lægger yderligere op til, at tidspunktet for forberedelsens afslutning i retsplejelovens § 356 ændres fra 4 til 8 uger, hvilket efter Advokatrådets opfattelse ikke bidrager til en retssikkerhedsmæssig forbedring af sagens forberedelse eller en hurtigere gennemførelse af sagen ved retten. Tværtimod vil reglen formodentlig betyde yderligere sagsforberedende skridt og begæringer, som vil modvirke intentionen.

Advokatrådet finder endvidere, at det er retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, atter at udvide anvendelsesområdet for kærebegrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a, og den foreslåede ændring vil yderligere udhule den helt nødvendige retssikkerhedsgaranti om to-instans prøvelse af afgørelser ved de danske domstole.

Den foreslåede ændring af fredningsperioden i retsplejelovens § 490 vil efter Advokatrådets opfattelse give kreditorer en væsentlig udfordring i forhold til inddrivelse af deres fordring, og vil dermed forringe kreditorernes retsstilling.

2. De straffeprocessuelle tiltag

Lovforslaget indeholder udover de civile retlige problemstillinger som nævnt ovenfor også en række tiltag af betydning for behandlingen af straffesager.

Advokatrådet forholder sig i det følgende til hovedpunkterne på det strafferetlige område:

Ad lægdommeres medvirken i straffesager

Forslaget indebærer, at alene sager, hvor der kan blive spørgsmål om fængsel i mere end 30 dage, skal behandles under medvirken af domsmænd.

Advokatrådet har forståelse for forslaget henset til den generelle forøgelse af straffniveauet fra politisk side. Advokatrådet skal dog henlede opmærksomheden på, at lægdommerinstitutionen har hjemmel i grundloven, og at det må anses for en selvstændig retssikkerhedsgaranti, at en sag behandles af flere personer. Hertil kommer, at medvirken af lægdommere sikrer, at retsudviklingen - også for mere banale kriminalitetstyper - flugter med den almindelige retsfølelse.

Advokatrådet skal i den forbindelse også pege på, at en konsekvens af forslaget er, at der i disse sager ikke længere vil være obligatorisk beskikkelse af en forsvarer, hvilket må anses for betænkeligt. Straf i form af frihedsberøvelse må ikke bagatelliseres, da der er tale om et af de mest alvorlige indgreb i borgernes frihedsrettigheder. Det bemærkes i den sammenhæng, at der ikke sjældent er uenighed (dissens) blandt dommer og lægdommer - også i sager om kortere frihedsstraf.

Fremover kan sager om fængsel i op til 30 dage behandles af én dommer - uden domsmænd og uden en forsvarer. Dette er efter Advokatrådets opfattelse ligeledes betænkeligt, da risikoen for urigtige domfældelser forøges. Advokatrådet har meget stor respekt for såvel anklagemyndighedens som dommerstandens faglige kompetencer, herunder disse myndigheders respekt for objektivitet og saglighed, men forsvarerens aktive rolle i processen kan overses, idet forsvareren både direkte og indirekte er med til at sikre retssikkerheden. For det første kan forsvareren - som i sagens natur går lidt ensidigt til sagen for at varetage klientens interesser - finde usikkerheder, manglende præcision og fejl i det materiale, der danner grundlag for en tiltale, som andre ikke ser. Denne funktion hviler ofte på, at tiltalte - med viden om forsvarerens tavshedspligt - i et fortroligt rum kan dele information, som kan tale til dennes forsvar samt få rådgivning. I den forbindelse bemærkes, at en del sager føres mod socialt udsatte personer, herunder udlændinge, som typisk har dårlige forudsætninger for på egen hånd at forholde sig kritisk til politiets materiale. For det andet følger en mere indirekte virkning af, at en forsvarer får adgang til sagens materiale og i øvrigt har de beføjelser, som loven giver, at det højner kvaliteten af det materiale, som præsenteres for domstolene. Det kan virke simpelt, men det har efter Advokatrådets opfattelse en selvstændig værdi, at der hos politi- og anklagemyndighed er en bevidsthed om, at eksterne og kritiske øjne på et tidspunkt vurderer det materiale, der skal danne grundlag for en eventuel retssag.

I tilknytning hertil forudser Advokatrådet, at det formentlig vil blive mere - og ikke mindre - byrdefuldt for domstolene at behandle sager med tiltalte, der repræsenterer sig selv, idet den enkelte dommer vil stå uden det bidrag, der ligger i, at en forsvarer

kan medvirke til, at sagen er tilstrækkeligt oplyst, og i øvrigt håndtere og rådgive vanskelige og sårbare klienter, så retsmøder kan afvikles mest smidigt og værdigt.

Det fremgår endelig af forslaget, at grænsen for behandling af nævningsager forhøjes fra 4 til 6 år. Advokatrådet har ikke særskilte bemærkninger hertil, jf. det ovenfor nævnte om betydningen af lægdommeres medvirken i straffesager, idet rådet i øvrigt bemærker, at drabsforsøg, som sædvanligvis straffes med fængsel i 6 år, fortsat kan behandles under medvirken af nævninge.

Ad appelbegrænsninger

Advokatrådet har ikke direkte bemærkninger til, at beløbsgrænsen for anke af domme i bødesager hæves. Dog bemærkes mere generelt, at to-instans princippet er en fundamental retssikkerhedsgaranti, og uanset at Procesbevillingsnævnet fungerer som en sikkerhedsventil, bør der være fokus på, at to-instans princippet ikke udhules.

Der foreslås endvidere en begrænsning af adgangen til at kære vederlag til den beskikkede forsvarer. I praksis vil det betyde, at en meget stor del af forsvareres honorering herefter undtages for fri adgang til den almindelige to-instans prøvelse. Dette findes uhensigtsmæssigt, da adgangen til at kære er en retssikkerhedsgaranti - ikke kun for forsvareren - men også for klienten, hvilket forslaget ikke synes at tage højde for. I tilfælde af domfældelse pålægges klienten typisk at afholde udgiften, og det er anerkendt, at klienten har sin egen retlige interesse i salærspørgsmål. I den forbindelse savnes en præcisering af, om beløbsgrænsen er med eller uden moms, ligesom Advokatrådet kan savne bemærkninger om håndteringen af den situation, hvor det ikke er salærets størrelse, men fordeling, der ønskes omgjort. Herved tænkes på, at statskassen i visse situationer skal bære dele af en sags omkostninger, og hvor der kan opstå uenighed herom.

Derudover bemærkes, at det er den enkelte dommer, der fastsætter vederlaget til den beskikkede forsvarer, hvorimod anklagemyndighedens repræsentanter aflønnes på anden vis. Retssager kan være konfliktfyldte, hvor man som forsvarer inden for lovens rammer og på baggrund af klientdrøftelser, som er omfattet af tavshedspligt, skal varetage klientens interesser og fremføre dennes synspunkter - også i tilfælde af, at disse synspunkter er besværlige eller frugtesløse og modvirker en effektiv behandling. Det kan således give en mærkelig dynamik, at den dommer, der behandler en sag, hvor en forsvarer eller dennes klient fremstår besværlig, også fastsætter vederlaget.

Ad fremme af sagen i tiltaltes fravær

Forslaget indebærer bl.a., at der er mulighed for at idømme op til 1 års fængsel i udeblivelsessager, der fremmes uden tiltaltes tilstedeværelse.

Advokatrådet finder anledning til at bemærke, at der med forslaget er tale om en væsentlig retssikkerhedsmæssig forringelse for den tiltalte i forhold til den mindre økonomiske besparelse, der opnås herved.

Ad landsretternes bitingsteder

Advokatrådet bemærker, at det i sidste ende er et politisk spørgsmål, om der inden for retsplejen skal ske en yderligere centralisering, så borgere fra eksempelvis Lolland og Bornholm skal bevæge sig til København for at få behandlet en ankesag. Det bemærkes dog i den forbindelse, at der også fra borgerens synsvinkel er et økonomisk aspekt, idet udgifterne for den enkelte ved, at sagen ikke behandles lokalt eller regionalt ofte vil blive højere, f.eks. i form af rejsetid og rejsegodtgørelse til den beskikkede forsvarer. Dermed kan det blive dyrere for en person med bopæl i provinsen end for en københavner at få behandlet en ankesag, hvilket medfører en risiko for, at berettigede anker frafalder af sociale og økonomiske grunde.

Ad henvisning til en anden byret

Advokatrådet bemærker alene, at det bør tydeliggøres, at flytning af straffesager mellem retskredsene er udgiftsneutrale for klienter og advokater.

3. Afsluttende bemærkninger

Afslutningsvist kan der mere generelt henvises til de dissenser og begrundelsen herfor, som Advokatrådets repræsentant i Rørdam-udvalget har afgivet i forbindelse med arbejdet.

Med venlig hilsen

Andrew Hjuler Crichton
generalsekretær

Justitsministeriet
Proces- og Insolvensretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Høring over udkast til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.)

Sagsbehandler:
Kirsten Rosenkilde Olsen

Familieretshuset har ingen bemærkninger til udkastet.

Vi finder dog anledning til at gøre opmærksom på, at der også udover sager efter forældreansvarslovens § 20 a kan være behov for, at domstolene kan behandle sager med "anonyme" parter.

Familieretshuset behandler undertiden sager efter forældreansvarsloven, hvor den ene forælder har fået nyt navn for at kunne beskytte sig mod den anden forælder, og hvor vi kan opleve vanskeligheder i forhold til at fastholde denne beskyttelse ved sagens indbringelse for familieretten. Det er f.eks. tilfældet i nogle sager med æresrelaterede konflikter.

Vi har oplevet at få sager sendt retur fra familieretten med besked om, at familieretten ikke kan behandle en sag med anonym part.

Med venlig hilsen

Kirsten Rosenkilde Olsen
kontorchef

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Sendt pr. mail til insolvensretskontoret@jm.dk

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 99 68 70 15
CVR 21 65 95 09
adm.kbh@domstol.dk
J.nr. 23/50535

Den 23. januar 2024

Ved mail af 14. december 2023 har Justitsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger over udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.).

Lovudkastet har været drøftet på et virtuelt byretspræsidentmøde den 15. januar 2024.

Jeg skal på den baggrund på byretspræsidenternes vegne oplyse, at byretterne har følgende bemærkninger til udkastet:

Ad § 1, nr. 6 (forslaget til ny § 12, stk. 9, i retsplejeloven)

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse, at domsmandsretten kan sættes med udvidet besætning i form af 2 dommere og 3 domsmænd, når der "*bliver spørgsmål om fængsel i 4 år eller derover*". Det er i dag er ikke et problem at anvende det tilsvarende kriterium til afgrænsning af nævningesager, da anklagemyndigheden i hver enkelt sag oplyser, at den mener, at der skal være tale om en nævningesag. Da forslaget som bekendt tillige hæver nævningegrænsen, vil anklagemyndigheden imidlertid ikke fremover have den samme umiddelbare anledning til at tage stilling hertil i forbindelse med sagens fremsendelse til retten. I bemærkningerne anføres det, at det fremover vil komme til at bero på retsformandens og retspræsidentens skøn, om der bliver spørgsmål om fængsel i 4 år eller derover, og der lægges op til, at retterne kun i helt særlige tilfælde vil kunne rette spørgsmål til anklagemyndigheden om forhold i sagen, som retten vurderer, kan have betydning ved vurderingen.

Henset til, at den foreslåede ordning indgår som et væsentligt element i Rørdam-udvalgets anbefaling om forhøjelse af nævningegrænsen, forudsætter byretterne, at Justitsministeriet har vurderet, at det forhold, at retspræsidenten efter indstilling fra retsformanden bestemmer, at en konkret domsmandsret skal sættes med en sådan udvidet besætning, ikke i almindelighed vil kunne føre til, at retsformanden på sagen kan anses for inhabil. Byretterne skal indstille til, at dette udtrykkeligt anføres i bemærkningerne til bestemmelsen. Forslaget skal tillige ses i lyset af, at det ville være meget uheldigt, hvis retten under sagen skulle bruge tid på tvister om rettens habilitet – og endnu mere uheldigt, hvis sagen måtte ende med at skulle omberammes til en anden eller to andre dommere.

Ad § 1, nr. 31-37 (Bestemmelserne om flykompensationssager)

De tre byretter (Aalborg, Kolding og København), der i særlig grad behandler sådanne sager, skal i anledning af Justitsministeriets let reviderede høring af 19. december 2023 vedrørende bestemmelserne om flykompensationssager indledningsvis bemærke, det må antages, at parterne(s repræsentanter) i disse sager navnlig i begyndelsen vil forsøge at udfordre omfanget af de enkelte krav i lovtæksten. For at undgå et fremtidigt behov for præciseringer kunne det overvejes at indføre en hjemmel til at indføre supplerende eller præciserende krav i en bekendtgørelse.

Der skal herudover foreslås følgende tilføjelser:

1. Det foreslås, at der stilles krav om, at sagsøgeren skal oplyse det relevante flynummer. Dette nummer er væsentligt for byrettens behandling af sagerne. Flynummeret bruges således bl.a. til at identificere, om der er flere sager vedrørende samme afgang, og til konstatering af om fremlagte bilag i sagen vedrører den relevante afgang. Det foreslås derfor, at der i forslaget til § 348 a, stk. 1, f.eks. indsættes: "6) flynummer".
2. Det foreslås, at det i forslaget til § 348 a, stk. 1, gøres klart, at hvis en flyrejse ifølge en bekræftet samlet reservation for hele rejsen er opdelt i flere delflyvninger, skal stævningen indeholde oplysning om planlagte afgang og ankomster for alle de delflyvninger, som er relevante for sagen. Det foreslås derfor, at forslaget til § 348 a, stk. 1, nr. 4 og 5, ændres f.eks. således:

"...
planlagt(-e) afgangstid(-er) og afgangslufthavn(-e),
planlagt(-e) ankomsttid(-er) og ankomstlufthavn(-e),

...”

3. Det foreslås, at det i forslaget til § 351 a, stk. 2, tilføjes, at sagsøgte flyselskaber, der påberåber sig usædvanlige omstændigheder, som led heri skal oplyse om de forholdsregler, som faktisk blev truffet for at undgå følgerne af usædvanlige omstændigheder, jf. forordningens artikel 5, stk. 3, andet led. Det foreslås derfor, at forslaget til § 351 a, stk. 2, f.eks. formuleres således:

”Stk. 2. Påberåber sagsøgte sig usædvanlige omstændigheder, jf. forordningens artikel 5, stk. 3, skal svarskriftet indeholde udførlige oplysninger herom, herunder om hvilke forholdsregler sagsøgte måtte have truffet for at leve op til pligten om at træffe alle de forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes for at undgå eller minimere følgerne af usædvanlige omstændigheder.”

4. Det foreslås, at der i forslaget til § 348 a, stk. 1, nr. 7, om opgørelsen af kravet tilføjes ”gebyr”, idet kravet kan indeholde gebyr, hvis billetten er købt gennem en tredjemand (en billetformidler). Det foreslås derfor, at der i forslaget til § 348 a, stk. 1, nr. 7, om opgørelsen af kravet f.eks. tilføjes: ”i) udgift til gebyr”.

Domsmænd i sager om spirituskørsel mv. med påstand om udvisning

I bemærkningerne til forslagets § 4, nr. 3, anføres det bl.a., at retspraksis er delt mht., om der efter gældende ret skal medvirke domsmænd i sager, der er omfattet af færdselslovens § 119, stk. 3, men som er af særlig indgribende betydning for tiltalte. Der lægges i bemærkningerne herefter op til en afklaring af retstilstanden, idet det anføres, at

”En sag navnlig vil have særlig indgribende betydning for tiltalte, hvis der under sagen er nedlagt påstand om andre retsfølger af særlig indgribende betydning for tiltalte, herunder navnlig påstand om udvisning af en person, der i flere år forud for gerningstidspunktet har haft fast bopæl eller fast arbejde i Danmark.”

Byretterne skal i den forbindelse henlede Justitsministeriets opmærksomhed på, at Højesteret – efter ministeriets udsendelse af lovudkastet i høring – ved kendelse af 18. december 2023 har fastslået, at retstilstanden efter gældende ret er, at der ikke skal medvirke domsmænd i en straffesag om bl.a. spirituskørsel, hvor der er nedlagt påstand om udvisning.

Det bør på den baggrund overvejes, hvilke ændringer i lovudkastet denne kendelse giver anledning til. Byretterne kan i den forbindelse tilslutte sig forslaget i høringssvaret af d.d. fra Vestre Landsret, hvori der foreslås en enkel model, således at de nævnte sager med påstand om udvisning behandles enten med eller uden domsmænd. Byretterne skal i den forbindelse tillige

pege på, at der i lovudkastet – såfremt det fastholdes at indføre et krav om domsmandsbehandling af sådanne sager – bør indsættes en overgangsregel, således at sager, der er modtaget inden lovens ikrafttræden, og som dermed ofte vil være berammede, kan færdigbehandles efter de gældende regler, dvs. uden domsmænd.

Der henvises til Justitsministeriets j.nr. 2023-10017.

Kopi af dette høringssvar er sendt til Domstolsstyrelsen.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Nikolaj Aarø-Hansen', written over the printed name.

Nikolaj Aarø-Hansen

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Sendt til: insolvensretskontoret@jm.dk

Vesterbrogade 32
1620 København V

Telefon 33 43 70 00
dlo@danskeadvokater.dk
www.danskeadvokater.dk

Dok.nr. D-2024-002509

19. januar 2024

Høringsvar over udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårssaftale for domstolene 2024-27 m.v.)

Danske Advokater takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Vi anser det for særdeles positivt, at der kommer flere ressourcer til domstolene med henblik på at nedbringe de lange ventetider.

En kontinuerlig og vedvarende fokus på domstolene er imidlertid en forudsætning for at lykkes. Hvis sagsbehandlingstiderne ikke reduceres væsentligt, bør der iværksættes yderligere initiativer og tilføres flere midler.

Tilsvarende glæder vi os over, at der vil blive afholdt halvårlige evalueringsmøder mellem justitsministeren og aftalepartnerne med orientering om status, og at der i slutningen af aftaleperioden vil ske opfølgning på den samlede implementering og udvikling i sagsbehandlingstiderne.

Vi er imødekommende over for at forenkle retsplejen. Vi anser det imidlertid for afgørende, at forenkling og effektivisering ikke sker på bekostning af retssikkerheden. Det er derfor magtpålgende for os at understrege, at en række besparelser vil gå ud over retssikkerheden.

Dele af forslag til lov om ændring af retsplejeloven vil udgøre en forringelse af retsgrundlaget og adgangen til de danske domstole på det civile retlige område. Det gælder fx for forhøjelse af ankebeløbsgrænsen i civile sager samt udvidelsen af rammen for, hvornår en sag er omfattet af småsagsprocessen, hvilket uddybes herunder.

Appelbegrænsninger

Aftalepartierne er enige om at forhøje beløbsgrænsen for anke i civile sager uden Procesbevillingsnævnets tilladelse til 50.000 kr., hvilket fremgår af lovforslagets § 1, nr. 40. Angår anken krav, der efter påstanden har en værdi på 50.000 kr. eller derunder, så kan dommen med forslaget kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Vi anser to-instansprincippet for er en fundamental retssikkerhedsgaranti i dansk ret. Enhver begrænsning af dette princip skal kunne begrundes i vægtige hensyn. Vi anser ikke effektivisering som et tilstrækkeligt hensyn.

Vi anser det derfor for retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at beløbsgrænsen for at anke en civil sag til landsretten sættes markant op. En sådan forringelse af ankemulighederne er et retssikkerhedsmæssigt tilbageskridt.

Den foreslåede beløbsgrænse vil afskære erhvervsdrivende og borgere fra at få prøvet helt åbenbare berettigede sager ved landsretten. En afskæring af den generelle ankemulighed vil medføre et retssikkerhedsmæssigt tab for både borgere og virksomheder.

Vi anbefaler, at grænsen fastholdes ved 20.000 kr. Vedtages det fremlagte forslag desuagtet den retssikkerhedsmæssige forringelse, er det vores anbefaling, at konsekvenserne af ændringen monitoreres tæt.

Endeligt ser vi med bekymring på ankebegrænsningen, der følger af lovforslagets § 1, nr. 50, hvoraf det følger, at retsplejelovens § 453, stk. 1, fremadrettet også vil gælde for en dom, hvor familieretten alene har afgjort spørgsmålet om samvær. Ændringen indebærer, at afgørelser i familieretten, der udelukkende vedrører samvær, alene kan ankes til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Henset til at der er meget på spil for familierne i netop disse sager, finder vi, at et brud med to-instanssystemet er særligt kritisk.

Den forenklede proces/"småsagsprocessen"

Vi ser særligt med bekymring på lovforslagets § 1, nr. 28, 29 og 43-45, hvori ændringer vedrørende småsagsprocessen, herunder at øge beløbsgrænsen fra 50.000 kr. til 100.000 kr., fremgår.

Vi finder det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at beløbsgrænsen for hvornår en sag er omfattet af småsagsprocessen hæves fra 50.000 kr. til 100.000 kr. Baggrunden for vores bekymring er, at der er en stor risiko for, at ændringen har en lang række utilsigtede og potentielt direkte skadelige konsekvenser for den enkeltes retssikkerhed.

Ændringen vil blandt andet medføre, at borgerne ikke kan få bistand fra en advokat, og som altovervejende hovedregel heller ikke vil kunne få dækning via retshjælpsforsikring til disse sager. Særligt borgere, som ikke selv har råd til en advokat, og som ikke kan overskue at føre sin egen sag ved domstolene, vil lide et retssikkerhedsmæssigt tab.

Indføres ændringen vil domstolene og den enkelte dommer anvende langt mere tid på hver sag, idet dommeren skal drive sagen med "ikke-professionelle" parter. Denne fremgangsmåde vil utvivlsomt belaste de allerede hårdt ramte byretter, hvilket taler direkte imod hele formålet med ændringerne.

Vi anbefaler, at grænsen fastholdes ved 50.000 kr., alternativt et beløb lavere end 100.000 kr. Vedtages det fremlagte forslag desuagtet den retssikkerhedsmæssige forringelse, er det vores anbefaling, at konsekvenserne af ændringen monitoreres tæt, samt at samspillet med retshjælpsforsikringer sikres.

Afsluttende bemærkninger

Vi henviser i tillæg til ovenstående til høringssvar fra Advokatsamfundet af dags dato samt vores [nyhedsbrev](#) af den 22. november 2023.

Danske Advokater står altid gerne til rådighed for uddybende spørgsmål eller dialog.

Med venlig hilsen

Danielle Løw
Juridisk konsulent
dlo@danskeadvokater.dk

From: Anders Raagaard <AndersRaagaard@VestreLandsret.dk>
Sent: 24-01-2024 07:45:13 (UTC +01)
To: fProces- og Insolvensretskontoret (951s16) <Insolvensretskontoret@jm.dk>
Cc: Mikael Sjöberg <MikaelSjoeberg@OestreLandsret.dk>
Subject: Høringssvar - sagsnr. 2023-10017

Til Justitsministeriet – Insolvensretskontoret

Ved mail af 14. december 2023 har Justitsministeriet hørt Dommerforeningen over et udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.).

Udkastet har været drøftet i Dommerforeningens bestyrelse. Dommerforeningen har gennem deltagelse i Rørdam-udvalget og Retsplejerrådet været involveret i udarbejdelsen af størstedelen af de fremlagte forslag, og udkastet giver på den baggrund ikke foreningen anledning til bemærkninger ud over det, der allerede fremgår af Rørdam-udvalgets rapport fra juni 2023 og af Retsplejerrådets katalog af 17. april 2023. Dommerforeningen har endvidere afgivet høringssvar i forbindelse med præhøringen over udkastet.

Dommerforeningen finder dog anledning til at komme med følgende bemærkninger vedrørende udkastets § 1, nr. 6 (nyt stk. 9 i retsplejelovens § 12):

Efter den foreslåede bestemmelse vil det blive muligt for en byret i visse særligt omfangsrige domsmandssager at sætte retten med to dommere og tre domsmænd. En betingelse for dette er, at der under sagen bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at det vil bero på retsformandens og retspræsidentens skøn, om der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, såfremt den tiltalte findes skyldig efter anklageskriftet. Det fremgår endvidere, at retten undtagelsesvist kan spørge anklagemyndigheden om forhold i sagen, som retten vurderer kan have væsentlig betydning for dette skøn, men der lægges ikke op til, at anklagemyndigheden skal overveje, om anklagemyndigheden under hovedforhandlingen vil påstå straf af fængsel i 4 år eller derover.

Dommerforeningen finder det principielt meget uheldigt, hvis det er retten, der forud for hovedforhandlingen skal tage initiativ til at vurdere det forventede straffniveau i en sag. Selv om skønnet ikke omfatter en stillingtagen til beviserne for tiltaltes skyld, kan retsformandens vurdering af, at der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover – ikke mindst set fra tiltaltes side – give anledning til habilitetsmæssige overvejelser. Dertil kommer, at det er anklagemyndigheden, som efter anklagerprincippet er nærmest til at vurdere og kende det forventede straffniveau, hvis tiltalte findes skyldig i overensstemmelse med tiltalen. Det bemærkes i den forbindelse, at vurderingen af straffniveauet må anses for en naturlig del af tiltalerejsningsprocessen, og at den under alle omstændigheder skal foretages i forhold til, om der under sagen skal medvirke domsmænd eller nævninger.

Det er på den baggrund Dommerforeningens opfattelse, at den foreslåede ordning bør tilrettelægges således, at anklagemyndigheden i domsmandssager, hvor anklagemyndigheden vurderer, at der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, i forbindelse med tiltalerejsningen skal tilkendegive over for retten og sagens parter, at dette er tilfældet. Dette kan ske i anklageskriftet eller på anden vis. Retten vil herefter uden videre kunne lægge denne tilkendegivelse til grund i forbindelse med sin vurdering af, om de øvrige betingelser for 2-dommerbehandling er opfyldt.

Dommerforeningen kan i øvrigt tilslutte sig høringssvaret fra Københavns Byret (byretspræsidenterne) om brug af domsmænd i færdselsager med spørgsmål om udvisning.

Der henvises til ministeriets sagsnr. 2023-10017.

På vegne af

Mikael Sjöberg
Landsdommer/Formand for Den Danske Dommerforening

Med venlig hilsen

Anders Raagaard
Landsdommer

Vestre Landsret

Asmildklostervej 21
8800 Viborg.
Tlf.: + 45 99 68 80 00
www.VestreLandsret.dk

Justitsministeriet
Proces- og Insolvensretskontoret
Att.: Ketilbjørn Hertz
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt til: insolvensretskontoret@jm.dk

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårssaftale for domstolene 2024-27 m.v.)

DI har ved mail af 14. december 2023 modtaget ovennævnte høring.

Det skal indledningsvis bemærkes, at DI overordnet støtter økonomiske og lovgivningsmæssige tiltag, som kan medvirke til at nedbringe sagsbehandlingstiderne ved domstolene i Danmark. Sagsbehandlingstiderne, for særlig de civile sager, har nået et niveau, som udgør et retssikkerhedsmæssigt problem for danske virksomheder og borgere, hvorfor politiske og økonomiske tiltag er nødvendige.

DI har med den klare målsætning om at finde effektiviseringer i retsplejen, der kan bidrage til at nedbringe sagsbehandlingstiderne, deltaget aktivt i det såkaldte Rørdam-udvalg i Justitsministeriet i 2023. Lovforslaget henviser i store træk til anbefalingerne fra Rørdam-udvalget, og DI kan henholde sig til dette arbejde.

DI skal dog påpege, at DI ikke støtter de foreslåede appelbegrænsninger i lovforslaget. Som anført i Rørdam-udvalgets rapport om spørgsmålet, mener DI sammen med en række andre bærende samfundsorganisationer ikke, at de foreslåede begrænsninger i borgere og virksomheders muligheder for at appellere afgørelser står mål med den forholdsvis lille økonomiske gevinst som forslagene udgør for domstolene. Der er efter vores opfattelse ikke proportionalitet mellem besparelsen i et mindre antal ankesager og det retssikkerhedsmæssige skred som denne begrænsning udgør i forhold til to-instans princippet i dansk retspleje.

For så vidt angår spørgsmålet om domstolenes rolle i behandlingen af klagesager vedrørende Forordning 261/2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser, er det for luftfartserhvervet (Dansk Luftfart) og DI utilfredsstillende, at lovforslaget ikke indeholder en grundforudsætning om, at

domstolssager kun kan følge på baggrund af en forudgående afgørelse ved den nationale klageinstans, altså pt. Trafikstyrelsen. Efter vores opfattelse vil det dels aflaste domstolene markant og vil tilsvarende give klager – og luftfartsselskaber – den nødvendige sagkyndighed i behandlingen.

DI og erhvervet opfordrer derfor til, at dette spørgsmål sammen med appelbegrænsningerne tages op til fornyet vurdering.

Med venlig hilsen

Kim Haggren
Vicedirektør

Justitsministeriet

København, den 17. januar 2024

Vedr. høring over udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.), Deres sagsnr. 2023-10017

Justitsministeriet har ved mail af 14. december 2023 anmodet om Dommerfuldmægtigforeningens eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.).

Foreningen har deltaget i Retsplejerådets og Rørdam-udvalgets arbejde, og har i den forbindelse redegjort for foreningens synspunkter mv. Foreningen finder derfor alene anledning til at fremkomme med følgende bemærkninger.

Udlæg uden skyldners tilstedeværelse

Vedr. forslaget til ændring af retsplejelovens § 405 er det foreningens opfattelse, at muligheden for foretagelse af udlæg uden skyldnerens tilstedeværelse ikke bør begrænses til aktiver, der er omfattet af et register, men derimod bør omfatte alle aktiver, som rekvirenten kan sandsynliggøre, at skyldneren ejer. Udlæg bliver altid foretaget med respekt af 3. mands bedre ret, og skyldneren eller 3. mand kan efterfølgende protestere mod udlægget og begære sagen genoptaget, jf. retsplejelovens § 504, nr. 1, hvis aktivet ikke tilhører skyldneren.

Når fogedretterne er på udkørende fogedforretning, er praksis på linje hermed. Praksis ved udkørende fogedforretninger hviler på U 2005.1115, hvoraf fremgår bl.a.:

”Der vil derfor også under en udkørende fogedforretning, hvor ingen antræffes, kunne foretages udlæg i ethvert af skyldnerens aktiver, uanset hvor dette befinder sig, såfremt de almindelige betingelser for foretagelse af udlæg er opfyldt, herunder at aktivets identitet i tilstrækkelig grad kan fastslås, jf. retsplejelovens § 508, 1. pkt., og at det er tilstrækkeligt sandsynliggjort af kreditor - eventuelt gennem oplysninger, der fremkommer på stedet ved den i retsplejelovens § 498, stk. 1, nævnte undersøgelse - at aktivet tilhører skyldneren.”

I den konkrete sag blev der foretaget udlæg i falden arv. Netop arv er et godt eksempel på et aktiv, der relativt sikkert kan identificeres, men som ikke fremgår af noget register.

Der er principielt ikke nogen afgørende forskel på at foretage en fogedforretning udkørende, hvor man gerne må foretage udlæg, selvom skyldner ikke træffes, og sidde i et tomt mødelokale på rettens kontor, hvor man ikke må. Det vigtige må være, at kreditor kan overbevise fogeden om, at skyldner ejer et givent aktiv. Det kan selvfølgelig være nemmere på en udkørende fogedforretning, hvor man kan se en trailer i

dommerfuldmægtigforeningen

garagen eller en Panton-lampe gennem vinduet. Men hvis kreditor kan fremlægge den fornødne dokumentation for eksistensen af et aktiv og ejerskabet til det på kontoret, bør der være mulighed for at foretage udlæg heri.

I tråd med formålet med Rørdam-udvalget vil det være effektiviserende og dermed spare ressourcer for både politi og domstole, hvis fogedretterne kunne foretage udlæg allerede på første møde, og kun have politifremstillinger, hvis kreditor har en særlig interesse i den personlige kontakt til skyldner.

Subsidiært skal foreningen bemærke, at det fremgår af udkastets side 176, at bestemmelsen udvides til at omfatte aktiver, der er registreret i ethvert offentligt register, og der nævnes bl.a. fast ejendom samt biler og skibe, som er registreret i motorregistret og skibsregistret. Det er imidlertid uklart, hvad det betyder, at et aktiv skal være registreret i et "offentligt register". Er et "offentligt register" et register (privat eller offentligt), som offentligheden kan se, eller er det et register, hvor det er det offentlige, der "foretager" registreringer, og er det blot aktivet, der skal være registreret i registeret, eller er det tillige adkomsten? Andelsboligbogen er eksempelvis ikke et register over adkomster, og det er motorregisteret ret besat heller ikke. Samme overvejelser gør sig gældende i forhold til f.eks. værdipapirer i værdipapircentralen, heste i Seges og bankkonti, der er registreret hos Skat som tilhørende skyldner. Kan der foretages udlæg i aktiver, der er registreret i disse registre?

Under henvisning til ovennævnte overvejelser mener foreningen, at der som et minimum skal knyttes nogle flere bemærkninger til lovforslaget, så det bliver klart, hvad der menes med et "offentligt register".

Endelig bør fogedretterne hurtigst muligt gives adgang til at se registreringerne om skyldnerens formueforhold hos Skatteforvaltningen i form af R75 eller R 75S.

Domsmænds medvirken i sager om hastighedsovertrædelser

Efter den foreslåede affattelse af færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2, skal domsmænd ikke medvirke i sager, som vedrører overtrædelse af §§ 42 og 43 og kan medføre ubetinget frakendelse af førerretten i medfør af § 126, stk. 1, nr. 10 eller 11.

Efter § 126, stk. 1, nr. 11, skal ubetinget frakendelse af førerretten ske, hvis føreren ved kørsel med en hastighed på mere end 100 km i timen har overskredet de tilladte hastigheder efter §§ 42 og 43 eller anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning med mere end 100 %.

Færdselslovens §§ 42 og 43 vedrører generelle hastighedsbegrænsninger. Ved overtrædelse af lokale hastighedsbegrænsninger rejses tiltalen efter færdselslovens § 4.

§ 126, stk. 1, nr. 11, henviser til såvel generelle og lokale hastighedsbegrænsninger, mens § 119, stk. 3, nr. 2, alene henviser til §§ 42 og 43.

Det fremstår hensigtsmæssigt, at færdselslovens § 119, stk. 3, nr. 2, tillige omfatter tiltaler vedr. hastighedsovertrædelser rejst efter § 4, således at det er uden betydning for spørgsmålet om medvirken af domsmænd, om tiltale er rejst efter §§ 4, 42 eller 43.

Sagsværdi

Med lovforslaget hæves bl.a. grænsen for anke af civile sager til 50.000 kr.

Ankesagens værdi fastsættes som i dag efter påstanden for landsretten eller Højesteret sammenholdt med det opnåede resultat i den forrige instans, og i øvrigt på samme måde som efter retsafgiftslovens § 3.

Sagsværdien i en række sager fastsættes i dag i vidt omfang skønsmæssigt, da det er vanskeligt at fastsætte en nøjagtig værdi. Det drejer sig f.eks. om sager om hævd, enkelte rettigheder over fast ejendom (f.eks. færdselsrettigheder), tvister om skel mv.

Med den hævede ankegrænse får fastsættelsen af sagsværdien i højere grad betydning for, om anke kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Foreningen opfordrer derfor til, at det på et senere tidspunkt overvejes – eventuelt i forbindelse med en revision af retsafgiftsloven – at fastsætte nogle vejledende udgangspunkter for fastsættelsen af sagsværdi i bestemte typetilfælde, hvor fastsættelsen i dag giver anledning til tvivl.

Dette hørings svar sendes alene elektronisk til: insolvensretskontoret@jm.dk.

På foreningens vegne,

René Bergfort
Høringsansvarlig
Dommerfuldmægtigforeningen

From: Martin Bruun-Houmølle <mabh@fbr.dk>
Sent: 17-01-2024 09:27:47 (UTC +01)
To: EProces- og Insolvensretskontoret (951s16) <Insolvensretskontoret@jm.dk>
Cc: Forbrugerrådet <hoeringer@fbr.dk>; Vagn Jelsøe <vj@fbr.dk>; Uffe Rabe Krag <urk@fbr.dk>
Subject: SV: Høring over udkast til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.) - J.nr. 2023-10017

Kære Lisbeth

Forbrugerrådet Tænk har kun en enkelt bemærkning til den fremsendte høring:

Vi ser en stor udfordring ved reglerne om flykompensation, da forbrugerne ikke kan få behandlet krav vedr. flyvninger fra et EU/EØS-land til Danmark ved et dansk organ. Vi ser derfor gerne, at reglerne ændres, og danske forbrugere får mulighed for at få behandlet denne type sager i Danmark.

Med venlig hilsen

Martin Bruun-Houmølle

SENIORJURIST / SENIOR LEGAL ADVISER

M +45 4132 5324

W taenk.dk

Forbrugerrådet Tænk

Ryesgade 3A, 2. th. | 2200 Kbh. N

FORBRUGERRÅDET
 tænk

Fra: Forbrugerrådet Tænk Hoeringer

Sendt: 14. december 2023 16:32

Til: Pia Saxild <PS@fbr.dk>

Emne: VS: Høring over udkast til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.) - J.nr. 2023-10017

Fra: Justitsministeriet [<mailto:jm@jm.dk>]

Sendt: 14. december 2023 10:31

Emne: Høring over udkast til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf

mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårssaftale for domstolene 2024-27 m.v.) - J.nr. 2023-10017

Du får ikke ofte mails fra jm@jm.dk. [Få mere at vide om, hvorfor dette er vigtigt](#)

Se venligst vedhæftede filer

Med venlig hilsen

JUSTITS

Proces- og Insolvensretskontoret

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf.: 7226 8400

www.justitsministeriet.dk

jm@jm.dk

Justitsministeriet
Insolvensretskontoret

18. januar 2024

Sendt via e-mail til insolvensretskontoret@jm.dk

Casper Nørgaard Petersen
Formand

Foreningen af Offentlige Anklagere
c/o Østjyllands Politi
Ridderstræde 1
8000 Aarhus C

Telefon: 30 61 23 12
E-mail: foan@foan.dk

Hørings svar til udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårssaftale for domstolene 2024-27 m.v.)

Indledningsvist kan FOAN overordnet set tilslutte sig udkastet, da der ses procesoptimerende og procesbesparende tiltag, som er blevet efterspurgt i den nuværende straffesagsbehandling.

Udkastet til lovforslaget har retspolitisk karakter, og derfor vil FOAN ikke forholde sig nærmere til denne del. Dog vil udkastet indebære en afgørende udfordring for anklagerne, som vi derfor ønsker at kommentere nærmere i det følgende:

Til § 1, nr. 69-71 (§ 831)

Det foreslås at ændre § 831, stk. 1, nr. 4, således at henvisningen til straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 73 ændres til en henvisning til straffelovens § 70, jf. forslagets side 193.

Det fremgår af forslaget, at for at en straffesag skal kunne afgøres som en tilståelsessag, vil det være en forudsætning, at sigtede – trods sin afvigende psykiske tilstand – forstår sigtelsen og betydningen af samtykket til, at sagen behandles som en tilståelsessag. Hertil kommer, at tiltalte bør have talt med en forsvarer, før tiltalte i givet fald samtykker i, at sagen behandles som en

tilståelsessag, og dermed giver afkald på medvirken af domsmænd, jf. forslagets side 28. Side 2

FOAN bemærker hertil, at det fremgår af den nugældende retsplejelovs § 831, stk. 1, nr. 2, at sigtede og anklageren skal give samtykke til, at en sag fremmes som tilståelsessag, når sigtede har afgivet en uforbeholden tilståelse. I praksis er det således i sidste ende op til den mødende anklager at vurdere, om den foreliggende straffesag kan fremmes til dom.

FOAN finder det betænkeligt, at det på baggrund af forslaget pålægges anklageren at foretage den reelle og endelige vurdering af, om den sigtede faktisk *har* forstået sigtelsen og betydningen af sit samtykke til, at sagen behandles som tilståelsessag. En sådan vurdering er af lægefaglig karakter, som efter FOANs opfattelse hverken tilkommer anklageren, retten eller den forsvarer, som sigtede bør have talt med forud for et samtykke, da disse aktører ikke har de fornødne kompetencer hertil.

Da det dog fremgår af forslagets side 194, at der i praksis vil være behov for, at tiltaltes psykiske tilstand er tilstrækkeligt klarlagt til, at retten kan afsige dom om den rette foranstaltning, skal FOAN på den baggrund foreslå, som en mulig løsning på ovenstående problemstilling, at psykiatere, der fremadrettet i medfør af retsplejelovens § 809, foretager mentalundersøgelse af en sigtede, samtidig foretager en lægefaglig vurdering af, om sigtede kan forstå sigtelsen samt følgerne af, at sagen eventuelt behandles som en tilståelsessag. Hvis dette spørgsmål ikke er tilstrækkeligt belyst i den foreliggende sag, bør anklageren – og sagens øvrige parter – efter FOANs opfattelse udvise stor tilbageholdenhed med at søge sagen fremmet efter reglerne i § 831, af hensyn til den sigtedes retssikkerhed.

Med venlig hilsen

Bestyrelsen

Foreningen af Offentlige Anklagere

Justitsministeriet
Proces og Insolvensretskontoret

Via insolvensretskontoret@jm.dk

Sekretær: Helle Høbsgaard
Dir. tf.: 3330 4563
E-mail: helle.høbsgaard@hk.dk

Advokat: Mette Østergård
Dir. tf.: 3330 4547
Mobil: 2248 0007
E-mail: mette.oestergaard@hk.dk

Vores ref.: GEN-2024-00067

København, 19. januar 2024

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårssaftale for domstolene 2024-27 m.v.)

Justitsministeriet har ved brev af 14. december 2023 udsendt udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårssaftale for domstolene 2024-27 m.v.), HK Danmark har modtaget udkastet via FH. Vi vil gerne knytte nogle bemærkninger til forslaget i relation til ændringerne af småsagsreglerne og ankeadgangen.

Vi finder det meget betænkeligt, at forhøjelsen af beløbsgrænsen til 100.000 kr. i reglerne om "Behandling af sager om mindre krav" (småsagsprocessen, foreslået ændret til "Den forenklede proces") og af ankeadgangen til 50.000 kr. er betænkelig, særligt i forhold til retssikkerheden.

Med lovforslaget vil endnu flere af de retssager, som vi fører for lønmodtagere om f.eks. bortvisning og opsigelse, overgå til reglerne under den forenklede proces, hvis beløbsgrænsen hæves. Der er tale om sager, som betyder meget for den enkelte lønmodtager, og som bør have en ordentlig og grundig behandling, selv om den økonomiske sagsgenstand er under 100.000 kr.

Retssager under de omhandlede regler behandles på en anden måde end efter de almindelige procesregler. Udgangspunktet er, at de gennemføres uden bistand fra advokat. Fagforeningerne vil fortsat kunne møde i sagerne som mandatar for medlemmerne, mens arbejdsgiversiden sandsynligvis ofte vil møde selv, fordi de som hovedregel ikke kan få dækning via deres retshjælpsforsikring til sager under den forenklede proces. Det giver en skævvridning i processen, hvor dommeren også spiller en anden og mere aktiv rolle end i sagerne efter de almindelige procesregler.

Med lovændringen vil man fortsat kunne få løftet en sag ud af den forenklede proces med henvisning til, at sagen angår komplicerede faktiske eller retlige spørgsmål eller har særlig betydning for en part ud over påstanden, jf. retsplejelovens § 402. Der er

HK DANMARK
Juridisk Kompetencecenter
TELEFON +45 7011 4545
juradv@hk.dk

København
Weidekampsgade 8
2300 København S

Aarhus
Sødalsparken 22
8220 Brabrand

foreslået en sproglig ændring af § 402, "særlig" i forhold til pkt. 1 udgår. Ifølge de specielle bemærkninger i lovforslaget er der ikke dermed tilsigtet ændringer i brugen af bestemmelsen. Men det er under alle omstændigheder op til den enkelte dommer at vurdere, om der er grundlag for at løfte sagen ud. Det er særligt den første betingelse om, at sagerne angår komplicerede faktiske eller retlige spørgsmål, som er mest relevant at henvise til i lønmodtagersager. Det fremgår af de specielle bemærkninger til § 402, at det må forventes med den foreslåede ændring, at relativt flere sager vil kunne angå faktiske eller retlige forhold af en så kompliceret beskaffenhed, at sagen ikke egner sig til den forenkledede procesform, men i stedet må behandles efter de almindelige procesregler. Der synes dermed ikke nødvendigvis at være lagt op til en stramning af reglerne for at kunne løfte sager ud af den forenkledede proces. Men under alle omstændigheder vil flere lønmodtagersager med en fordobling af beløbsgrænsen som udgangspunkt høre under den forenkledede proces. Det kræver dermed, at en dommer skal overbevises om, at den konkrete sag skal løftes ud. Og det må alt andet lige lægges til grund, at forhøjelsen af beløbsgrænsen er et signal til byretsdommerne om, at man politisk har valgt, at der er flere sager, der skal køre under den forenkledede proces, hvilket kan frygtes at føre til en tilbageholdenhed med at løfte sager ud.

Der er allerede nu flere ulemper og retssikkerhedsmæssige betænkeligheder forbundet med, at lønmodtagersagerne kører under småsagsprocessen, som i givet fald kommer til at omfatte flere sager med den foreslåede beløbsforhøjelse. For at illustrere det kan nævnes retsplejelovens § 403 og § 410 (de ændres ikke med lovforslaget).

Efter retsplejelovens § 403 kræver bevisførelse rettens tilladelse. Den gives iflg. bestemmelsen, når det må anses som sandsynligt, at bevisførelsen har betydning for sagen. Ifølge forarbejderne til bestemmelsen skal bevisførelsens betydning for sagen være sandsynliggjort i højere grad, end det kræves efter de almindelige procesregler. Efter de almindelige procesregler, jf. § 341, er udgangspunktet, at kun bevisførelse, der skønnes at være uden betydning for sagen, afskæres. Det er et noget andet udgangspunkt.

Anke af sager under småsagsprocessen (den forenkledede proces) afgøres på skriftligt grundlag efter retsplejelovens § 410, medmindre landsretten efter sagens karakter mener, at der er grund til mundtlig forhandling. Hvis begge parter anmoder om mundtlig forhandling, skal anmodningen i almindelighed imødekommes, men det kræver altså enighed. Denne bestemmelse er også en betænkelig retssikkerhedsmæssig begrænsning i forhold til sager, der kører efter de almindelige procesregler, og den kommer til at omfatte endnu flere sager med den foreslåede ændring.

Den foreslåede forhøjelse af beløbsgrænsen ved anke til 50.000 kr. (retsplejelovens § 368, stk. 1), som er mere end en fordobling af den nugældende grænse på 20.000 kr., er også retssikkerhedsmæssig betænkelig i forhold til lønmodtagersagerne under 100.000 kr. Gennemføres lovforslaget, betyder det i princippet for en række af disse sager, der som nævnt ovenfor er af stor betydning for den enkelte lønmodtager, at to-instans-princippet fjernes, medmindre det lykkes at få en tilladelse fra Procesbevillingsnævnet til anke. En sådan tilladelse er efter vores erfaring generel svær at få, og gives efter retsplejelovens § 368, stk. 2 kun, hvis sagen er principiel, eller særlige grunde i øvrigt taler herfor.

Venlig hilsen

Mette Østergård
Advokat (H)

Justitsministeriet
Att.: Proces- og Insolvenskontoret

(insolvensretskontoret@jm.dk)

18. januar 2024

HK Danmarks Domstoles udtalelse om udkast til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.).

HK Danmarks Domstole takker for muligheden for at afgive en udtalelse om udkast til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.). Udtalelsen afgives også på vegne af HK Stat.

Det skal indledningsvis bemærkes, at HK Danmarks Domstole har deltaget som medlem af udvalg for forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene ("Rørdamudvalget"). HK Danmarks Domstoles formand Kate Kengen har således deltaget i udvalgsarbejdet omkring at identificere og kvalificere realistiske tiltag, som adresserer domstolenes udfordringer. De nedenstående bemærkninger tager således udgangspunkt heri og fokuserer særligt på forhold, hvor der måtte være forskelle på Rørdamudvalgets forslag og det efterfølgende udkast til lovforslag samt i forhold til eventuelle forskelle mellem udkastet til lovforslag og flerårsaftalen.

Forhold vedrørende ansættelse af domstolsjurister og kontorpersonale i lovforslagets indledning

I udkast til lovforslaget fremgår følgende på side 19 i sjette afsnit:

"Aftalepartierne er enige om at give domstolene mulighed for at ansætte flest mulige kvalificerede dommere inden for aftalens økonomi med henblik på at nedbringe sagsbunkerne for alle typer af straffesager og civile sager".

Det bemærkes i den forbindelse, at Aftale om domstolenes økonomi 2024-2027 udover sætningen om ansættelse af kvalificerede dommere også indeholder følgende sætning, (jf. aftalens side 2, andet afsnit):

"Derudover afsættes der midler til at ansætte et stort antal yderligere domstolsjurister og kontorfunktionærer, der ligeledes skal bidrage til at nedbringe domstolenes sagsbehandlingstider"

Denne sætning bør formelt set også fremgå af lovforslaget, om end disse personalegrupper ikke kræver egentlige lovændringer at implementere. Sætningen bør dog nævnes alligevel, da den afspejler aftalepartenes enighed herom samt

aftalepartiernes prioritering af netop ansættelse af egentlige domstolsjurister og kontorfunktionærer udover dommere, hvilket også er relevant i forhold til nedenstående kommentar:

Forhold vedrørende lovforslagets 2.9. Mortifikation og ejendomsdom og juridiske specialkonsulenter, akademisk personale og kontorphersonale

I lovforslagets punkt 2.9.2.2. på side 61 fremgår følgende (egen understregning):

"Der er tale om judicielle afgørelser, og afgørelserne vil derfor skulle træffes af en dommer eller en fuldmægtig ved domstolene, men der er ikke noget til hinder for, at afgørelsen forberedes af kontorphersonale eller andet akademisk personale, herunder juridiske specialkonsulenter. Juridiske specialkonsulenter, som ikke er ansat med det ansættelsesværn, der gælder for fuldmægtige ved domstolene, vil derimod ikke på egen hånd kunne træffe afgørelse i sagerne".

Det er HK Danmarks Domstoles opfattelse, at Rørdam-udvalgets rapport (side 128-130) forudsætter, at afgørelsen om mortifikation eller ejendomsdom også ved Tinglysningssretten vil blive truffet af en jurist, efter at sagen er blevet forberedt til juristen af rettens kontorphersonale.

Af Rørdam-udvalgets rapport fremgår således på side 129 (egen understregning):

"Udvalget forudsætter, at afgørelsen om mortifikation eller ejendomsdom også ved Tinglysningssretten vil blive truffet af en jurist, efter at sagen er blevet forberedt til juristen af rettens kontorphersonale".

Rørdam-udvalget omtaler således ikke ikke-juridiske akademikere eller juridiske specialkonsulenter. Det fremgår da også af lovforslagets beskrivelse af Rørdam-udvalgets arbejde, at udvalget omhandler jurister med ansættelsesværn og kontorphersonale. Rørdamudvalgets overvejelser handlede i den forbindelse om hensyntagen til den pågældende jurists ansættelsesværn. Derudover henvises til den særdeles velfungerende arbejdsdeling i øjeblikket, hvor det erfarne og veluddannede kontorphersonale forbereder sagen, om nødvendigt i dialog med juristen.

HK Danmarks Domstole skal således anmode om at ordene "eller andet akademisk personale, herunder juridiske specialkonsulenter" udgår af lovforslagets føromtalt afsnit.

Som konsekvens heraf bør følgende sætning også udgå af føromtalt afsnit: "*Juridiske specialkonsulenter, som ikke er ansat med det ansættelsesværn, der gælder for fuldmægtige ved domstolene, vil derimod ikke på egen hånd kunne træffe afgørelse i sagerne*".

Her gælder det i øvrigt, at særligt ordvalget "*andet akademisk personale*" er meget problematisk og bør udgå. Ikke-juridiske akademikere har ikke været en del af Rørdamudvalgets arbejde men derimod jurister med ansættelsesværn i kombination

med erfarent, veluddannet kontorpersonele, som i dag udgør fundamentet i de særdeles effektive og omkostningseffektive domstole.

Tilsvarende problematik fremgår af lovforslagets side 109, sidste afsnit (egen understregning):

"Der er ikke noget til hinder for, at sagerne forberedes til dommeren eller fuldmægtigen ved domstolene af Tinglysningens kontorpersonale og/eller andet akademiske personale, herunder Tinglysningens juridiske specialkonsulenter. Juridiske specialkonsulenter, der ikke er ansat som fuldmægtige ved domstolene, jf. retsplejelovens § 52, vil derimod ikke på egen hånd kunne afgøre sager om mortifikation eller ejendomsdom".

Som nævnt er det HK Danmarks Domstoles opfattelse, at Rørdam-udvalgets rapport (jf. side 12)) forudsætter, at afgørelsen om mortifikation eller ejendomsdom også ved Tinglysningens retten vil blive truffet af en jurist, efter at sagen er blevet forberedt til juristen af rettens kontorpersonale.

Dermed bør de understregede ord nedenfor udgå af afsnittet på side 109:

"Der er ikke noget til hinder for, at sagerne forberedes til dommeren eller fuldmægtigen ved domstolene af Tinglysningens kontorpersonale og/eller andet akademiske personale, herunder Tinglysningens juridiske specialkonsulenter. Juridiske specialkonsulenter, der ikke er ansat som fuldmægtige ved domstolene, jf. retsplejelovens § 52, vil derimod ikke på egen hånd kunne afgøre sager om mortifikation eller ejendomsdom".

Også her gælder således, at særligt ordvalget "*andet akademisk personale*" er meget problematisk og bør udgå. Ikke-juridiske akademikere har, som det også er nævnt ovenfor, ikke været en del af Rørdamudvalgets arbejde men derimod jurister og erfarent, veluddannet kontorpersonele, som i dag udgør fundamentet i de særdeles effektive og omkostningseffektive domstole.

Venlig hilsen

Susanne Elise Rehm
Juridisk konsulent

**PRÆSIDENTEN
FOR
HØJESTERET**

Den 18. januar 2024
J.nr. 23/50565

Justitsministeriet

Sendt pr. mail til insolvensretskontoret@jm.dk

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.)

Der henvises til Justitsministeriets høringsbrev af 14. december 2023 (J.nr. 2023-10017).

Højesteret og Den Særlige Klageret har ved brev af 21. august 2022 rettet henvendelse til Retsplejerådet med ønske om effektivisering og forenkling af sagsbehandlingen i civile sager og visse sager i Den Særlige Klageret.

Højesteret fremsatte bl.a. ønske om hjemmel til at kunne udelukke en bruger fra at benytte domstolenes sagsportal ved chikanøs anvendelse. Højesteret kan på den baggrund tilslutte sig forslaget vedrørende ændring af retsplejelovens § 148 a (lovforslagets § 1, nr. 17-19).

Højesteret fastholder de øvrige fremsatte ønsker om ændring af retsplejeloven, som fremgår af brevet til Retsplejerådet, jf. brevets pkt. 2 (hjemmel til at afslutte forberedelsen af civile ankesager i Højesteret). Efter Højesterets opfattelse vil det være hensigtsmæssigt

at medtage dette ønske i forbindelse med ændringen i lovforslagets § 1, nr. 39 (om ændring af retsplejelovens § 356, stk. 1, 2. pkt.).

Der er fortsat et stort behov for effektivisering af sagsbehandlingen i Den Særlige Klageret, hvorfor ønsket om hjemmel til en blanketløsning bør indgå i lovforslaget. Der henvises til pkt. 3 i brevet til Retsplejerådet.

Den øvrige del af lovforslaget giver ikke anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

f/Jens Peter Christensen

Tina Halberg

kontorfuldmægtig

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Danmark

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 91325771
MORA@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 23/02918-2

22. JANUAR 2024

HØRINGSSVAR OM GENNEMFØRELSE AF FLERÅRSAFTALE FOR DOMSTOLENE 2024-27 M.V.

Justitsministeriet har ved e-mail af 14. december 2023 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til lovforslag om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.).

Instituttet indleder med at sammenfatte de væsentligste bemærkninger.

SAMMENFATNING

Med lovudkastet foreslår Justitsministeriet en lang række ændringer af navnlig retsplejeloven, der skal implementere den politiske flerårsaftale fra november 2023 om domstolenes økonomi for 2024-2027. Aftalen er indgået af regeringen og Folketingets øvrige partier.

Med aftalen tilføjer regeringen og aftalepartierne i alt ca. 2,3 mia. kr. til domstolene over aftaleperioden. Derudover skal der gennemføres en række forenklinger af retsplejen på baggrund af anbefalinger fra henholdsvis det såkaldte Rørdam-udvalg og Retsplejerådet.¹

Hovedparten af de forslag, som er indeholdt i lovforslaget, har været behandlet af Rørdam-udvalget, der i juni 2023 afgav en række anbefalinger, som skulle medvirke til at smidiggøre og effektivisere sagsbehandlingen ved domstolene.²

Lovforslaget har til formål at vende den udvikling, der har været

¹ <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2023/11/Aftaletekst-om-ny-fleraarsaftale-for-domstolene-2024-2027-1.pdf>

² <https://www.ft.dk/samling/20222/almindel/reu/bilag/222/2728590.pdf>

igennem flere år, hvor sagsbehandlingstiderne i både civile sager og straffesager er steget betragtelig ved de danske domstole.

Institut for Menneskerettigheder anser det for positivt, at der med den politiske aftale afsættes betragtelige midler til at nedbringe sagsbehandlingstiderne ved de danske domstole.

Institut for Menneskerettigheder finder samtidig, at effektiviseringer i domstolssystemet kan indebære retssikkerhedsmæssige tilbageskridt, som er af væsentlig betydning i betragtning af den centrale rolle, som domstolene spiller i vores retsstat.

Det er Institut for Menneskerettigheders vurdering, at enkelte af de forslag, der lægges op til med lovændringen, er retssikkerhedsmæssigt betænkelige. Det drejer sig om forslaget om at udvide brugen af udeblivelsesdomme og forslaget om, at visse straffesager skal gennemføres uden brug af lægdommere.

Instituttet vurderer desuden, at forslaget om at udvide småsagsprocessen (fremover benævnt "den forenklede proces") og forslaget om at forhøje ankebegrænsningen i civile sager kan medføre en svækkelse af borgernes retssikkerhed.

Det skal bl.a. ses i lyset af, at den forenklede proces indebærer en reduceret adgang til at blive tilkendt sagsomkostninger, da det forudsættes, at parterne ikke har behov for advokatbistand under sagens forberedelse. Borgere, der har brug for kvalificeret juridisk rådgivning og sparring, er derfor i vidt omfang henvist til enten selv at betale en advokat eller at søge om offentlig retshjælp.

Adgangen til offentlig retshjælp har imidlertid været stærkt kritiseret de seneste år, da visse borgere ikke har reel og tilstrækkelig adgang til kvalificeret juridisk rådgivning.

De retssikkerhedsmæssige udfordringer, der er forbundet hermed, risikerer at blive forstærket af, at forslaget vil udvide den forenklede proces samt hæve ankebegrænsningen for civile sager. Det skal bl.a. ses i lyset af, ankebegrænsningen som udgangspunkt vil omfatte alle de sager, der i dag behandles som småsager.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler på den baggrund, at lovforslaget ændres, således at:

- den del af forslaget, der indebærer en øget brug af udeblivelsesdomme, udgår.

- den del af forslaget, der indebærer, at domsmænds medvirken undtages i alle straffesager, hvor der ikke bliver spørgsmål om højere straf end 30 dages fængsel, udgår.
- Justitsministeriet hurtigst muligt genoptager udvalgsarbejdet om retshjælp og fri proces, og at udvalgets anbefalinger gennemføres snarest muligt.

ØGET BRUG AF UDEBLIVELSESDOMME

Med lovudkastet foreslås det, at grænsen for brugen af udeblivelsesdomme hæves fra fængselsstraf i op til 6 måneder til fængselsstraf i op til 1 år.

Udeblivelsesdomme er domme i straffesager, der fremmes, selvom den tiltalte ikke er mødt i retten.

Forslaget indebærer, at hvis tiltalte er udeblevet på trods af lovlig forkyndelse, kan tiltalte fremadrettet idømmes en ubetinget fængselsstraf på op til 1 år. Forkyndelse sker i praksis som udgangspunkt ved, at meddelelsen sendes til tiltalte med Digital Post, og forkyndelse anses for sket, når tiltalte har behandlet meddelelsen (åbnet, flyttet eller slettet den), jf. retsplejelovens § 156 c.

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols (EMD) praksis om EMRK artikel 6, at tiltalte i en straffesag har ret til at være til stede under hovedforhandlingen.³ Beskyttelsen er ikke til hinder for, at en straffesag i visse tilfælde kan gennemføres uden tiltaltes tilstedeværelse. EMD har imidlertid fastslået, at det er en betingelse for, at en straffesag kan gennemføres i tiltaltes fravær, at myndighederne har gjort sig rimelige anstrengelser for at gøre tiltalte bekendt med, at der er indledt en straffesag mod vedkommende.⁴ Er der tvivl om, hvorvidt tiltalte er behørigt indkaldt til hovedforhandlingen, påhviler det de nationale myndigheder at afklare denne tvivl.⁵

Rørdam-udvalget fandt i forbindelse med sin behandling af forslaget, at en hævelse af grænsen for udeblivelsesdomme ikke vil ændre grundlæggende ved den danske ordning. Udvalget bemærkede, at spørgsmålet, om hvor grænsen skal ligge, i høj grad er et politisk

³ Se bl.a. EMD's dom i Colozza mod Italien, dom af 12. februar 1985, pr. 27

⁴ Se bl.a. EMD's domme i Colozza mod Italien, dom af 12. februar 1985, pr. 28 og F.C.B mod Italien, dom af 28. august 1991 pr. 33, samt T mod Italien, dom af 12. oktober 1992, pr. 27-29.

⁵ Se EMD's dom i Somogyi mod Italien, dom af 18. maj 2005, pr. 73-74.

spørgsmål. Udvalget fremhævede dog samtidig, at det er relativt kort tid siden, at grænsen blev forhøjet til 6 måneder.

Selvom forslaget næppe er i strid med konventionen, vurderer Institut for Menneskerettigheder, at den omfattende brug af udeblivelsesdomme forringer den tiltaltes retsstilling betragteligt.

Det skyldes navnlig, at tiltaltes tilstedeværelse er en afgørende forudsætning for, at tiltalte kan tilrettelægge sit forsvar på en effektiv måde, herunder ved at imødegå eksempelvis vidneudsagn og andre beviser. Tiltaltes tilstedeværelse er desuden afgørende for, at retten kan vurdere pålideligheden af tiltaltes eventuelle forklaring over for andre beviser i sagen, samt vurdere om der f.eks. foreligger formildende omstændigheder i sagen.

Disse vigtige hensyn til den tiltaltes retssikkerhed skal holdes op mod, at ændringen ifølge Rørdam-udvalget alene vil frigøre ca. 0,2 mio. kr. årligt fuldt indfaset.⁶

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at den del af forslaget, der indebærer en øget brug af udeblivelsesdomme, udgår.

BEGRÆNSNING I BRUGEN AF DOMSMÆND

Efter grundlovens § 65, stk. 2, skal der medvirke lægmænd i domstolenes afgørelse i straffesager. Grundloven overlader det dog til lovgivningsmagten at bestemme, i hvilke straffesager der skal medvirke lægmænd, og i hvilken form de skal medvirke.

Det fremgår af forarbejderne til grundloven, at baggrunden herfor bl.a. er, at afgørelsen af, om det er bevist, at en tiltalt er skyldig i en forbrydelse, i mindre grad forudsætter juridiske studier end en rigtig dømmekraft, og at "den sunde men dog dannede Forstand som med et uhildet og redeligt Blik betragter Forholdene vil komme til det rigtige Resultat". I forhold til domstolenes (juridiske) dommere anføres det desuden, at "den som udelukkende helliger sig til eet Fag let forledes til Eensidighed".⁷

Der medvirker i dag som udgangspunkt domsmænd i alle straffesager, som kan medføre fængselsstraf. Der medvirker dog ikke domsmænd i

⁶ <https://www.ft.dk/samling/20222/almindel/reu/bilag/222/2728590.pdf>, side 34.

⁷ Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen 1848-49, spalte 2488 og 2492 (se https://tekster.kb.dk/jura-docs/g02_fuld_grundlov2.pdf)

tilståelsessager, søstraffesager med sagkyndige retsmedlemmer og visse sager om grovere overtrædelse af færdselsloven.

Sidstnævnte drejer sig navnlig om sager om spirituskørsel, kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer, kørsel uden kørekort eller i frakendelsestiden samt visse grove hastighedsovertrædelser. Baggrunden herfor er ifølge bemærkningerne, at disse færdselssager typisk har en bevismæssigt ukompliceret karakter, og at sanktionen udmåles efter faste retningslinjer (se forslagets almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.1.3.).

Den foreslåede ændring lægger op til at indføre en generel grænse for, hvornår der skal medvirke domsmænd i straffesager. Ændringen vil betyde, at der ikke vil skulle medvirke lægdommere (domsmænd) i straffesager, hvor anklagemyndigheden nedlægger påstand om frihedsstraf i til og med 30 dage. (se forslagets almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.).

Forslaget vil ifølge Rørdam-udvalget betyde, at godt hver femte domsmandssag (svarende til ca. 22 pct.), der i dag behandles i byretten, og godt hver ottende domsmandssag (svarende til ca. 13 pct.), der i dag behandles ved landsretterne, fremover alene vil skulle behandles af én (juridisk) dommer.⁸

Rørdam-udvalget fandt i forbindelse med sin behandling af forslaget, at det er en politisk afvejning, om domsmandsordningen skal ændres. Rørdam-udvalget fremhævede dog bl.a., at lægdommere udgør en væsentlig retssikkerhedsmæssig garanti for den tiltalte, og at lægdommerne ved voteringen med de juridiske dommere tilfører relevante perspektiver i forhold til både bevisbedømmelsen og balancen i strafudmålingen. Udvalget fremhævede desuden, at selvom de omfattede sager omhandler mindre alvorlig kriminalitet, betyder det ikke nødvendigvis, at der sker en mindre skønspræget bevisbedømmelse, end ved alvorlige straffesager.

Institut for Menneskerettigheder vurderer samlet set, at det vil være retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, hvis denne del af forslaget gennemføres.

Det skyldes dels de grundlæggende hensyn til den tiltaltes retssikkerhed, som Rørdam-udvalget har fremhævet. Dels at domsmandsordningen er en vigtig forudsætning for, at den tiltalte og

⁸ <https://www.ft.dk/samling/20222/almdel/reu/bilag/222/2728590.pdf>, side 12, tabel 3.

befolkningen har tillid til domstolene. Domsmændene er som repræsentanter for befolkningen med til at sikre, at de afgørelser, der træffes – navnlig når det angår skyld og straf – i videst muligt omfang stemmer overens med retsfølelsen i befolkningen.

Forslaget er et fundamentalt opgør med den langvarige danske retstradition om at bruge lægdommere i strafferetsplejen, og det vil omfatte et ganske stort antal straffesager (op mod ca. 3.800 byretsager og op mod ca. 300 ankesager om året). Ændringen vil desuden betyde, at visse typer straffesager som udgangspunkt alene vil blive vurderet af én (juridisk) dommer. Det drejer sig f.eks. om sager om simpel vold, sager om blufærdighedskrænkelser, sager om brugstyveri af motorkøretøj, sager om indbrudstyveri og sager om groft hærværk.⁹

De straffesager, der i dag behandles uden domsmænd, er som nævnt ovenfor kendetegnende ved en betydelig enklere bevisvurdering, der typisk begrænser sig til identifikation af den tiltalte og bevisvurdering af tekniske (navnlig retskemiske) erklæringer.

De straffesager, der er omfattet af forslaget, er derimod kendetegnet ved en friere – og ofte mere kompliceret – bevisbedømmelse, og det er netop i sådanne sager, at lægdommerperspektiver er centrale, hvilket som nævnt ovenfor både er forudsat forarbejderne til grundloven og fremhævet af Rørdam-udvalget.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at den del af forslaget, der indebærer, at domsmænds medvirken undtages i alle straffesager, hvor der ikke bliver spørgsmål om højere straf end 30 dages fængsel, udgår.

DEN UDVIDEDE FORENKLEDE PROCES OG EN HÆVET ANKEBEGRÆNSNING KAN UDFORDRE RETSIKKERHEDEN

Med lovudkastet foreslås det bl.a., at den nuværende småsagsproces ændres og udvides, herunder ved at beløbsgrænsen for, hvilke sager der i udgangspunktet skal behandles efter "den forenkede model", forhøjes til 100.000 kr. Derudover foreslås det at hæve den nuværende beløbsgrænse for, hvornår en civil sag kan ankes til landsretten uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, fra 20.000 kr. til 50.000 kr.

Den forenkede proces forudsætter, at parterne ikke har behov for advokatbistand under sagens forberedelse. I stedet skal retten varetage sagens forberedelse. Hvis en part alligevel vælger at være

⁹ <https://www.ft.dk/samling/20222/almdel/reu/bilag/222/2728590.pdf>, side 12, tabel 3 og side 13, tabel 4.

repræsenteret af advokat under sagens forberedelse, kan den pågældende ikke få dækket sine advokatudgifter i den forbindelse, selvom parten vinder sagen. Det gælder uanset om parten har fået bevilliget fri proces eller har en retshjælpsforsikring (se forslagets almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.).

Retten har dog efter retsplejelovens § 402 mulighed for at beslutte, at en sag, der er omfattet af den forenkede model, skal behandles som en almindelig civil sag, hvis sagen efter sin karakter ikke egner sig til behandling under den forenkede procesform. Sker det, vil der på almindelig vis være mulighed for at få dækket sine advokatombkostninger, herunder ombkostninger til sagens forberedelse. Selvom forslaget lægger op til en sproglig justering af kriteriet i retsplejelovens § 402, for hvornår retten kan løfte en sag ud af den forenkede proces, er der ifølge bemærkningerne til forslaget ikke tilsigtet en ændring i den eksisterende brug af muligheden herfor (se de specielle bemærkninger til forslaget § 1, nr. 45).

Det betyder, at borgere, der har brug for kvalificeret juridisk rådgivning og sparring forud for en hovedforhandling eller før et eventuelt sagsanlæg, i vidt omfang er henvist til enten selv at betale en advokat eller at søge om offentlig retshjælp.

De gældende ordninger for offentlig retshjælp har imidlertid været kritiseret ganske kraftigt. Danske Advokaters og Advokatsamfundets fælles arbejdsgruppe om retshjælp udtalte f.eks. i 2016¹⁰, at der er så betydelige barrierer i adgangen til retshjælpsordningen, at den slet ikke bliver udnyttet eller ikke bliver udnyttet på en hensigtsmæssig måde. Kritikken gik blandt andet på, at der ikke er en tilstrækkelig geografisk udbredelse af tilbud om retshjælp, og at ordningerne gør det vanskeligt at rekruttere advokater til at yde retshjælp.

Forslaget om at hæve ankebegrænsningen vil i udgangspunktet omfatte alle krav, der efter påstanden har en værdi af højst 50.000 kr. Procesbevillingsnævnet vil dog kunne give tilladelse til, at sager under beløbsgrænsen kan ankes.

Forslaget vil betyde, at alle de sager, der i dag behandles som småsager (svarende til ca. 20.000 sager i 2022¹¹) samt et ikke ubetydeligt antal

¹⁰ <https://www.ft.dk/samling/20161/almdel/reu/bilag/124/1712324.pdf>

¹¹ <https://domstol.dk/media/egwb2vrv/modtagne-og-afsluttede-civile-sager-2022-opdelt-paa-udvalgte-sagstyper.pdf>

almindelige civile sager¹², som udgangspunkt alene vil have adgang til én en-instansbehandling.

Der er ikke en selvstændig menneskeretlig beskyttelse af retten til ankebehandling i civile sager. To-instansprincippet er dog en grundpille i den danske retspleje, og ankeadgangen har væsentlig betydning for retssikkerheden, da den er med til at sikre, at der træffes materielt rigtige afgørelser. En ankebegrænsning kan derfor have stor betydning for spørgsmålet om adgang til domstolene, herunder retten til en retfærdig rettergang, som beskyttet i EMRK artikel 6.

Instituttet vurderer, at udvidelsen af den forenkledede proces og forhøjelsen af ankebegrænsningen tilsammen kan medføre en svækkelse af borgernes retssikkerhed.

Det skyldes, at en-instansbehandlingen kombineret med den reducerede adgang til at få dækket udgifter til advokatbistand og den manglende reelle adgang til retshjælp samlet set indebærer en risiko for, at borgere, herunder navnlig de borgere der ikke har råd til selv at betale en advokat, ikke har reel og tilstrækkelig adgang til juridisk rådgivning.

De retssikkerhedsmæssige udfordringer, der er forbundet hermed, risikerer at blive forstærket af, at småsagerne, grundet ankebegrænsningen, i udgangspunktet ikke længere vil kunne blive undergivet den mere grundige og kvalificerede behandling, som to-instansprincippet indebærer. Det skal bl.a. ses i lyset af, at den forenkledede proces alene finder anvendelse på civile sager ved byretterne, hvorfor borgerne har sædvanlig adgang til at få dækket sine advokatudgifter, herunder til sagens forberedelse, når deres sager behandles ved landsretterne.

Samlet kan forslagene gå ud over borgernes retssikkerhed og i sidste ende deres muligheder for en effektiv adgang til domstolsprøvelse.

Denne risiko er særlig udtalt på de retsområder, hvor parterne har afgørende forskellige forudsætninger for at forberede og gennemføre civile retssager. Det gælder ikke mindst borgeres sager mod offentlige myndigheder. Det skal dels ses i lyset af, at offentlige myndigheder typisk har adgang til en relativ stor, intern juridisk specialviden, ligesom offentlige myndigheder typisk har flere økonomiske ressourcer til rådighed til at søge uafhængig juridisk rådgivning.

¹² <https://domstol.dk/media/mx5jrm4p/sagsvaerdier-modtagne-almindelige-civile-sager-2022.pdf>

Det bemærkes i den forbindelse, at en central del af Danske Advokaters og Advokatsamfundets kritik af den gældende retshjælpsordning gik på, at der efter de gældende regler ikke kan gives rådgivning – ud over helt grundlæggende mundtlig rådgivning – i sager, der angår eller er under behandling ved en forvaltningsmyndighed.¹³ Danske Advokater og Advokatsamfundet fremhævede i den forbindelse, at der er et stort udækket retshjælpsbehov i forbindelse med behandling af sager ved forvaltningsmyndigheder, som bl.a. skyldes, at forvaltningsområdet bliver mere og mere komplekst, samtidig med at forvaltningens afgørelser kan være særdeles indgribende for borgeren.¹⁴

I forlængelse af bl.a. Danske Advokaters og Advokatsamfundets kritik af den gældende retshjælpsordning, nedsatte Justitsministeriet i 2020 et lovforberedende udvalg¹⁵, der skal se på reglerne om fri proces og retshjælp. Udvalgets arbejde er imidlertid blevet udsat ad flere omgange, og det er på nuværende tidspunkt uvist, hvornår udvalget vil kunne færdiggøre sit arbejde.

For at imødekomme de retssikkerhedsmæssige udfordringer, som udvidelsen af den forenkledte proces og forhøjelsen af ankebegrænsningen kan give anledning til, anbefaler Institut for Menneskerettigheder, at Justitsministeriet hurtigst muligt genoptager udvalgsarbejdet om retshjælp og fri proces, og at udvalgets anbefalinger gennemføres snarest muligt. På den måde sikres det, at alle i praksis har adgang til at få relevant og tilstrækkelig juridisk bistand og i sidste ende til at få prøvet deres sag ved domstolene.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet hurtigst muligt genoptager udvalgsarbejdet om retshjælp og fri proces, og at udvalgets anbefalinger gennemføres snarest muligt.

Med venlig hilsen

Morten Chjeffer Rasmussen

CHEFKONSULENT

¹³ Se retsplejelovens § 323, stk. 4, nr. 4.

¹⁴ <https://www.ft.dk/samling/20161/almdel/reu/bilag/124/1712324.pdf>

¹⁵ <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2020/09/Kommissorium-for-Udvalg-om-revison-af-reglerne-om-retshjælp-og-fri-proces.pdf>

From: Hanne Aaskov Paroli <HAPA@kl.dk>
Sent: 14-12-2023 15:11:17 (UTC +01)
To: £Proces- og Insolvensretskontoret (951s16) <Insolvensretskontoret@jm.dk>
Cc: Hanne Aaskov Paroli <HAPA@kl.dk>
Subject: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.)

Til Justitsministeriet

KL har ingen bemærkninger til "Høring over udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.)".

Med venlig hilsen
Hanne Aaskov Paroli

Chefsekretær
Jura & EU

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København

D +45 3370 3495
E HAPA@kl.dk

T +45 3370 3370
W kl.dk

J.nr. 23/48869
Den 19. januar 2024

Justitsministeriet

Dit j.nr. 2023-10017

Høringssvar om udkast til lovforslag til gennemførelse af flerårsaftalen

Justitsministeriet har den 14. december 2023 bedt om Procesbevillingsnævnets bemærkninger til udkast til lov om ændring af retsplejeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 mv.). I den anledning skal Procesbevillingsnævnet udtale følgende:

1. Indledning og konklusion

Indledningsvis er der grund til at sige, at det er meget positivt, at der er indgået en så bred og ambitiøs flerårsaftale for 2024-2027 for organisationen Danmarks Domstole, herunder at der som et led i denne aftale og med baggrund i en række initiativer fra Rørdamudvalget og Retsplejerådet, der har til formål at smidiggøre centrale dele af retsplejen, er realiseret dette udkast til lovforslag vedrørende de initiativer, der kræver lovændring.

Lovforslaget indeholder – udover en række civilprocessuelle og straffeprocessuelle regler – tillige en række nye eller ændrede appelbegrænsningsregler, der har betydning for Procesbevillingsnævnets kompetence vedrørende både civile sager og straffesager.

De nævnte ændringer af reglerne om appelbegrænsninger må forventeligt medføre et markant større antal sager og opgaver i Procesbevillingsnævnet. Det er derfor også helt afgørende, at Procesbevillingsnævnet får tilført de nødvendige ekstra ressourcer til på en forsvarlig måde – og med rimelige sagsbehandlingstider – at kunne løfte denne opgave, og det omfatter alle merudgifter forbundet med yderligere personaleressourcer i Procesbevillingsnævnets sekretariat, merudgifter forbundet med selve nævnsbehandlingen og honorarer til alle nævnsmedlemmer og suppleanter, ligesom der i det hele vil være merudgifter forbundet med drift mv.

Det fremgår ikke af udkastet til lovforslaget, hvor mange ekstra sager, de foreslåede appelbegrænsningsregler vil forventes at medføre, og et skøn over sagstilgangen vil under alle

omstændigheder være forbundet med ret stor usikkerhed. Flerårssaftalesekretariatet har i samarbejde med Domstolsstyrelsen i forbindelse med arbejdet i Rørdam-udvalget foretaget beregninger af estimerede antal sager og meromkostninger forbundet hermed. Det er desuden vigtigt, at vi efter ikrafttrædelse af de nye regler løbende følger udviklingen tæt i forhold til niveauet for den forøgede sagstilgang og i nødvendigt omfang justerer den nuværende ressourcevurdering.

2. De foreslåede appelbegrænsningsregler mv.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser består af 5 medlemmer, en højesteretsdommer (formand), en landsdommer, en byretsdommer, en advokat med møderet for Højesteret og en professor eller anden jurist med særlig videnskabelig uddannelse. Der bliver desuden beskikket en eller flere suppleanter for hvert af nævnets medlemmer.

Efter retsplejelovens § 25, stk. 2, 2. pkt., 2. led, jf. § 12 i nævnets forretningsorden, kan sager om meddelelse af appeltilladelse til landsretten afgøres af tre af nævnets medlemmer, nemlig en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat.

Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser består af en landsdommer (afdelingsformand), en byretsdommer og en advokat.

På nuværende tidspunkt er der i afdelingen for appeltilladelser på årsbasis ca. 60 nævnsmøder, hvoraf nogle af nævnsmøderne er med deltagelse af tre medlemmer, og i afdelingen for appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser er der ca. 10 nævnsmøder.

2.2.

Lovudkastet indebærer som nævnt en række nye appelbegrænsningsregler, som kommer til at berøre primært Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser men også nævnets afdeling for appeltilladelse til landsretten vedrørende familierettens afgørelser.

I forhold til Procesbevillingsnævnets afdeling for appeltilladelser angår de foreslåede regler følgende:

Civile sager

- Forhøjelse af beløbsgrænsen fra 20.000 kr. til 50.000 kr. for anke og kære til landsretten vedrørende anke af byrettens domme, jf. retsplejelovens § 368, stk. 1 og 2, kære af byrettens fastsættelse af sagsomkostninger/salær i almindelige civile sager, jf. § 389, stk. 2

og 3, og § 391, stk. 1, fogedrettens afgørelser om udlæg, jf. § 584, stk. 2, fogedrettens fastsættelse af sagsomkostninger/salær (§ 1, nr. 40 og 41).

- Kærebegrænsningsreglen i retsplejelovens § 389 a – om kære af byrettens kendelser og beslutninger under behandling af en sag – bliver udvidet til også at omfatte afgørelser i sager om isoleret bevisoptagelse (§ 1, nr. 42).
- Lov om fuldbyrdelse af straf § 120, stk. 1, om kære af byrettens kendelser (§ 3, nr. 1).

Straffesager

- Forhøjelse af beløbsgrænsen for bøde i retsplejelovens § 902, stk. 2, fra 6.000 kr. til 20.000 kr., afskaffelse af den særlige ankegrænse for dagbøder, ændring i § 902, stk. 1 og 2, til også at omfatte frakendelse efter færdselsloven, samt enkelte øvrige mindre ændringer af §§ 902 og 903 (§ 1, nr. 79-84).
- Retsplejelovens § 968, stk. 3, om fastsættelse af salær på højst 50.000 kr. (§ 1, nr. 91) og forskellige konsekvensrettelser mv. (§ 1, nr. 92-94 og 96).
- Færdselslovens § 132 d om generhvervelse af førerretten (§ 4, nr. 5).

I forhold til Procesbevillingsnævnets afdeling for apeltilladelser til landsretten vedrørende familierettens afgørelser angår de foreslåede regler følgende:

- Nævnets kompetence i § 453 bliver i stk. 1, 2. pkt., udvidet til desuden at omfatte en dom, hvor familieretten alene har afgjort spørgsmål om samvær (lovforslagets § 1, nr. 50).

Vi har desuden noteret os, at de nye regler efter § 10 i udkastet til lovforslaget træder i kraft den 15. juni 2024, og at de nævnte appelbegrænsningsregler efter overgangsreglen i stk. 6 ikke finder anvendelse på afgørelser, der er truffet før lovens ikrafttræden.

2.3.

Procesbevillingsnævnet har ikke i øvrigt bemærkninger til indholdet af de foreslåede appelbegrænsningsregler eller de øvrige foreslåede civilprocessuelle og straffeprocessuelle regler. Vi har enkelte rene lovtekniske bemærkninger som følger:

Ad den nye affattelse af retsplejelovens § 218 a, stk. 2-3 om gengivelse af forklaringer i tilfælde af anke/kære (§ 1, nr. 23) og de specielle bemærkninger side 127 f.: Bestemmelsen bør reguleres således, at den også medtager den situation, hvor der er indgivet ansøgning til Procesbevillingsnævnet om anketilladelse (stk. 2) og kæretilladelse (stk. 3), og hvor der til brug for

behandling af sagen om appeltilladelse vil være behov for at have en gengivelse af de afgivne forklaringer i retten. Vi kan i øvrigt henvise til, at dette tilsvarende er reguleret i den gældende straffeprocessuelle regel om lydoptagelse, jf. § 712, stk. 1, nr. 3.

Ad ændring af § 389, stk. 3 (§ 1, nr. 41), de specielle bemærkninger side 160 f., og § 968 og § 968 a, stk. 1 og 4, smh. ophævelse af § 1013, stk. 3 (§ 1, punkt 89, 90-92 og 94)), de specielle bemærkninger side 221 f.: Vi er helt enige i, at kæreadgangen i de omhandlede situationer som foreslået skal reguleres i retsplejelovens fjerde bog (Strafferetsplejen), kapitel 85, og ikke i retsplejelovens tredje bog (Den borgerlige retspleje). Ad side 222, 2. afsnit og side 223, 2. afsnit kan det blot for god ordens skyld nævnes, at begge landsretter i to trykte afgørelser i 2023 har fastslået, at kæreadgangen for byrettens afgørelse om salær til bistandsadvokat under behandling af en straffesag om seksualforbrydelser skulle reguleres efter de civilprocessuelle regler, jf. § 389, herunder appelbegrænsningsreglen på 20.000 kr. i § 389, stk. 3. Landsretterne har i praksis derimod behandlet alle kæremål vedrørende forsvareres salær og uanset beløbets størrelse.

Hvis der er spørgsmål til ovenstående, er man meget velkommen til at kontakte sekretariatschef Hanne Kjærulff.

Med venlig hilsen

Jørgen Steen Sørensen
Formand

Hanne Kjærulff
Sekretariatschef

RETSPOLITISK FORENING

HØRINGSSVAR

Til Justitsministeriet, Proces- og Insolvensretskontoret

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.)

Modtaget ved høringsbrev den 14. december 2023 med svarfrist 19. januar 2024.

Svar fremsendt pr. mail til insolvensretskontoret@jm.dk

Sagsnr.: 2023-10017

RPF er enig i, at ventetiderne og de lange sagsbehandlingsvarighed ved domstolene udfordrer retssikkerheden. Det er en del af retten til retfærdig rettergang at få sin sag afgjort inden for rimelig tid.

Domstolene har i årevis lidt af mangel på ressourcer. Igen og igen har der fra mange forskellige sider været krav om at få efterslæbet dækket ind, så retssikkerheden i samfundet kunne blive genoprettet. Omsider er der i forbindelse med årets finanslov for nylig indgået et bredt, flerårigt forlig om merbevillinger til domstolene.

Samtidig erklæredes det, at man til fremme af sagsgangen ville foretage en række forenklinger mv. i bl.a. retsplejeloven.

Dette hilser Foreningen velkomment. Bureaucrati og unødige formalisme bør begrænses eller fjernes, ikke mindst af hensyn til brugerne og borgerne som helhed.

I denne omfattende aktion bør man dog hele tiden have for øje, at der skal iagttages en ikke altid lige let balance med modstående hensyn, der tilsiger rettidig omhu og stor ordentlighed ved afgørelse af tvister både mellem private parter indbyrdes og mellem det offentlige og borgerne.

Blandt lovforslagets mange enkeltpunkter skal vi her fremdrage tre af ændringsforslagene, som efter vor opfattelse bør overvejes meget nøje, idet de foreslåede forenklinger risikerer at sætte fornøden omhyggelighed over styr, således at retfærdigheden kan tage skade.

- Grænsen for nævningesager:

I straffesager foreslås reglerne ændret, så de kun skal føres som nævningesager, hvis der kan blive tale om en straf på 6 års fængsel eller mere mod i dag 4 år.

Nævningesager indebærer en ekstra omhyggelig sagsbehandling, bl.a. derved, at der deltager tre juridiske dommere, mod én ved almindelige straffesager, og 6 lægdommere mod 2 i de andre straffesager.

Det begrundes med, at der de seneste år er blevet flere nævningesager. Men det skyldes ganske enkelt, at folketinget gang på gang har sat strafferammerne for den ene forbrydelse efter den anden op. 4 eller 5 års fængsel er imidlertid stadig 4 eller 5 år, og der er stadig 12 måneder på et år! Så der er intet ændret i, at den omhandlede straf er af betragtelig størrelse.

- Appelgrænsen:

Det foreslås at forhøje grænsen for, hvornår en dom i civile sager kan appelleres, fra 20.000 kr. til 50.000 kr.

Det forslag, der jo går langt ud over, hvad en inflationsbetinget forhøjelse ville tilsige, vil vi advare mod at gennemføre. Det vil afskære en større del af sagsøgere og sagsøgte fra den grundlæggende regel om, at man skal kunne få prøvet en retsafgørelse i mindst to instanser. Hvortil kommer, at forslaget socialt set ”vender den tunge ende nedad”.

- Småsagsproceduren:

I civile sager foreslås det at forhøje grænsen fra 50.000 kr. til 100.000 kr. for, hvilke sager der skal behandles efter reglerne for småsager, dvs. uden advokater og med kun én dommer, der så ene person selv skal sørge for, at sagen fremmes, at parterne får deres synspunkter frem, og at sagen får sin rette afgørelse.

Vi finder det i forhold til retssikkerheden omkring de enkelte afgørelser og tilliden i befolkningen til retssystemet som sådant betænkeligt som foreslået at udvide brugen af ”discount” retssager.

Det skal afslutningsvist bemærkes, at nok er det korrekt som oven for anført, at retssikkerhed afhænger af, om man kan få sin sag afgjort inden for rimelig tid. Men det hjælper jo alt sammen ingenting, hvis afgørelsen så bliver forkert.

København, den 15. januar 2024

Bjørn Elmquist

Noe Munck

Justitsministeriet

Sendt til jm@jm.dk
insolvensretskontoret@jm.dk

Islands Brygge 26
Postboks 1990
2300 København S

T +45 33 93 20 00
F +45 33 32 01 74

SMV@SMVdanmark.dk
SMVdanmark.dk

19. december 2023

Vedr. Høring over gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-2027

SMVdanmark takker for det tilsendte høringsmateriale og muligheden for at afgive bemærkninger hertil.

SMVdanmark afgiver kun bemærkninger til udvalgte dele af aftalen, da ikke hele aftalen vedrører de små og mellemstore virksomheders vilkår.

Ad pkt. 2.2. Appelbegrænsninger

Lovforslaget lægger op til, at grænsen for hvornår en sag frit kan ankes fra byret til landsret hæves fra kr. 20.000 til kr. 50.000.

Dette udgør grundlæggende set en begrænsning af virksomhedernes retssikkerhed, idet det bliver sværere at kunne anke en sag fra byret til landsret.

På trods af denne begrænsning kan SMVdanmark støtte om forslaget om at hæve grænsen for at anke.

Hvis det er et spørgsmål om prioritering og at anvende domstolenes ressourcer mest hensigtsmæssigt, er det af større retssikkerhedsmæssig betydning at nedbringe sagsbehandlingstiderne, som er forslaget overordnede målsætning, så virksomhederne ikke på forhånd fravælger hovedet at få prøvet sagerne.

Beløbet for at anke en sag uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet er selv efter forslaget gennemførelse stadig relativt lav set med en virksomheds øjne. Medmindre sagen er meget principiel enten generelt set eller for den enkelte virksomhed, vil en virksomhed sjældent anke en sag med beløb mellem 20-50.000 kr., idet det procesøkonomisk ikke er hensigtsmæssigt, da omkostningerne ved at føre sagerne ofte vil overstige det, som eventuelt vil kunne opnås, hvis sagen vindes. Det vil ofte være tilstrækkeligt for en virksomhed at kunne føre sagen i en enkelt

instans og få en uvildig vurdering af sagen. Hvis sagen måtte være principiell, er anke heller ikke udelukket med forslaget, men kan godkendes af Procesbevillingsnævnet.

Ad pkt. 2.5 Den forenklede proces

SMVdanmark kan endvidere støtte op om forslaget om at hæve grænserne for småsagsprocessen, så sager op til kr. 100.000 fremover kan føres som en småsag.

De tilkendte omkostninger i en normal retssag står som oftest ikke mål med de faktisk afholdte udgifter til egen advokat. Vinderen af en retssag står derfor typisk tilbage med en regning til sine egen advokat, der ikke bliver dækket af de tilkendte omkostninger. Udgifter til advokater kan derfor i mange tilfælde afholde virksomheder fra at anlægge retssager og dermed opnå, hvad der rettelig er deres.

SMVdanmark har derfor i flere år talt for at grænsen i småsagsprocessen blev hævet, da procesformen er egnet til at mindre og juridisk set mindre komplicerede sager kan afgøres uden parternes brug af advokater og med dommerne i en mere vejledende funktion. På den måde kan udgifterne og formentligt også sagsbehandlingstiderne til gennemførelse af denne type sager nedbringes til gavn for alle parter.

Ad pkt. 2.6 Retsmægling

I samme ånd som for den forenklede proces kan SMVdanmark tilslutte sig lovforslagets målsætning om at fremme brugen af retsmægling.

I mange tilfælde har virksomhederne ikke brug for en millimeter-retfærdig afgørelse af deres mellemværender, men mere udenforståendes assistance til en løsning af et mellemværende, der er gået i hårdknude. Retsmægling vil ofte gå hurtigere og være billigere end en traditionel retssag. Derfor kan retsmægling være et attraktivt og fuldgodt alternativ til en lang og dyr retssag. Samtidig kan man under en retsmægling inddrage andre aspekter og hensyn end dem, der vedrører sagsgenstanden, hvilket kan være med til at give en mere tilfredsstillende løsning på tvisten, som alle parter kan se sig selv i.

Hvis man kan løfte nogle sager ud af de traditionelle retssager og over i retsmægling vil virksomhederne opleve en mere tilfredsstillende løsning, ligesom det kan frigøre ressourcer og nedbringe sagsbehandlingstiden for de sager, der må gennemføres ved en traditionel retssag.

Med venlig hilsen

Jeppe Rosenmejer
Chefjurist

Sø- og Handelsretten
Præsidenten

Til Justitsministeriet
Proces- og Insolvensretskontoret

Den 17. januar 2024

Høring over udkast til lovforslag om gennemførelse af flerårssaftalen

Under henvisning til Justitsministeriets høringsbrev af 14. december 2023 (sagsnr.: 2023-10017) skal Sø- og Handelsretten herved meddele, at lovudkastet ikke giver retten anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized initials and a long horizontal stroke.

Mads Bundgaard Larsen

TELEFONRETSHJÆLPEN

Høringsvar fra Telefonretshjælpen's daglige leder til udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven m.fl. (gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 mv.)

Der var engang ...

Indledning

Der var engang hvor politikerne anerkendte, at anstændig retssikkerhed i overensstemmelse med de civiliserede principper vi hylder koster penge. Det var dengang hvor alle havde rimelig mulighed for at få afgjort en juridisk tvist ved domstolene ("Access to Justice") – de velhavende har altid kunnet klare sig i retssystemet, almindelige borgere i kraft af deres retshjælpsforsikring og de mindrebemidlede efter ansøgning i kraft af et nogenlunde fungerende fri-processystem administreret i første instans af Statsamtterne. Og det var dengang, hvor der var mere end "et skud i bøssen" i form af mulighed for prøvelse i to instanser, hvis forløbet i første instans af en eller anden grund ikke blev tilfredsstillende. Og endeligt var det dengang, hvor advokater kunne have et forretningsmæssigt rimeligt udkomme ved at hjælpe klienter til at prøve at få deres ret i de forhold, som borgerne fandt væsentlige og værd at kæmpe for.

Dengang, som nu, fandt retshjælpsinstitutionerne det væsentligt at hjælpe deres rådsøgende til ikke at lide retstab. Og de kunne passe ind i retssikkerhedssystemet ved i givet fald at hjælpe deres rådsøgende med at ansøge om retshjælpsforsikring eller fri proces, hvorefter sagen kunne videresendes til kvalificeret bistand ved en advokat til fortsættelse i retten.

Skiftende regeringer har siden fortsat hyldet idealet om retssikkerhed, men har accepteret, at retssikkerheden blev underlagt en overordnet økonomisk styring som det afgørende hensyn og har af økonomiske grunde indført en række forskellige spare-/og forenklingsforslag, der har forringet bl.a. vores rådsøgendes mulighed for "Access to Justice", navnlig på det civilretlige område.

Det startede med knægtelse af det internationalt knæsatte 2-instansprincip med indførelse af appelbegrænsning på 10.000 tilbage i 1990. I lovforslaget blev begrænsningen begrundet med: *"... Det kan på den baggrund forekomme mindre rimeligt at der indenfor civilretten er adgang til at indbringe selv mere banale småsager for landsretten. Disse sager medfører en ikke ubetydelig belastning af domstolenes ressourcer. ..."* Denne begrænsning er siden forhøjet til 20.000 kr. Meget kan gå galt ved behandling af en sag ved domstolene, og derfor er der en betydelig retssikkerhed forbundet med 2-instansprincippet, at der er en mulighed for en yderligere prøvelse af andre øjne.

Et endnu værre overgreb mod anstændig retssikkerhed for almindelige borgere skete ved indførelse af Småsagsprocessen pr. 1. januar 2008 med en grænse på 50.000 kr. Her demonstrerede lovgiver at være uden reel forståelse for det omgivende samfund.

Bare betegnelsen "småsagsproces" vidnede om afstand til befolkningens generelle opfattelse hvad der er småt jf. et politikercitat fra 2013: " 2.000 kr. ? Man kan jo knap nok få et par sko for det beløb". Politikerne var endda oplyst om at den valgte grænse ville omfatte et flertal af de civile retssager.

TELEFONRETSHJÆLPEN

Men værre end den nedsættende betegnelse var, at småsagsprocessen for alvor skabte en A- og et B-hold med hensyn til retssikkerhed. Småsagsprocessen skulle af omkostningsmæssige grunde være en advokatløs "gør det selv"-proces, idet man forudsatte en illusion om at borgerne på behørig vis selv kunne overtage og varetage advokaters rolle i retssagsprocessen. Og fordi sagen skulle være advokatløs kunne der ikke lænere opnås hverken retshjælpsdækning eller bevilges fri proces til småsagerne. Det viste sig i stor stil at folk flest ikke kunne eller ikke var komfortable ved at skulle overtage advokatrollen i egen sag, hvorfor mange led retstab enten fordi de ikke magtede at få startet en tvistløsning som småsag eller fordi de blev "kvæstet" under forsøget. I 2022 var 2/3 af alle civile sager reelt advokatløse småsager.

Med småsagsprocessen blev retshjælpsinstitutionernes rolle i bistand til de rådeøgendes "Access to Justice" stort set udspillet i praksis. Retshjælpsinstitutionerne bidrager nu kun i meget beskedent omfang til at hjælpe deres rådeøgende med processkrifter i småsager, og i endnu mindre omfang som partsrepræsentanter i øvrigt, derunder ved telefonretsmøder og hovedforhandlinger.

Dermed er 2/3 af befolkningens retlige tvister overladt til borgerne selv uden at de har reel mulighed for sagkyndig bistand. De velbjærgede har dog fortsat mulighed for, for egen regning, at benytte sig af advokatbistand. For andre er det for alvor en betydelig retssikkerhedsmæssig forringelse.

Og efterlader en stor del af befolkningen med den opfattelse, at retssystemet ikke er til for dem. Og den opfattelse er samfundsmæssigt set højst problematisk, da den kunne føre til at dele af befolkningen iværksatte deres eget udenretligt tvistløsningssystem.

Nu har alle partier i Folketinget indgået en Aftale om domstolenes økonomi 2024-2027 med bl.a. forenklinger i retsplejen op baggrund af forslag fra Rørdam-udvalget og Retsplejerådet. Det anføres: "Aftalepartierne lægger samtidig stor vægt på, at forenklinger af retsplejen ikke må kompromittere den meget høje grad af retssikkerhed ved de danske domstole." Og så gør man lige netop det – foreslår at forringe den i forvejen kompromitterede retssikkerhed jf. ovenfor af økonomiske grunde, og med meget lille eller tvivlsom betydning for sagsbehandlingstiden.

Den politiske aftale er nu udmøntet i et udkast til forslag om ændring af retsplejeloven m.fl. (gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-2027), der er sendt i høring. Retshjælpsinstitutionerne er godt nok ikke indbudt til at afgive høringssvar, men ved nærværende har Telefonretshjælpen alligevel afgivet høringssvar ud fra et håb om, at vores erfaringer kan være til nytte og bidrage til den videre lovgivningsproces. Vores høringssvar koncentrerer sig alene om de forhold, der har størst betydning for vores rådeøgende, småsagsprocessen og appelbegrænsninger.

Småsagsprocessen

Lovforslagets § 1, pkt. 43

Uanset den tidligere betegnelse "mindre krav" og den foreslåede nye "den forenkledede proces" formodes disse sager fortsat at blive kendt og omtalt som småsager. Dette ord er også bedre til at tydeliggøre, at der er tale om en slags andenrangssag. Det kunne give god mening at undlade forsøg på sproglige fiksfakserier og newspeak for at sløre denne realitet og kalde kapitelovertskriften "Småsager".

TELEFONRETSHJÆLPEN

Lovforslagets § 1, pkt. 44 og 45

Grænsen for småsager hæves efter enighed mellem aftalepartierne fra 50.000 kr. til 100.000 kr.

Lidt tal ud fra Domsstolsstyrelsens statistik for 2022:

Småsager udgør allerede efter de nugældende regler 67 % af samtlige modtagne civile sager svarende til 20.102 i antal. Ifølge samme kilde var der i 2022 3 % af sagerne i intervallet fra 0 kr. til 50.000 kr. blev behandlet efter de almindelige procesregler. Det kunne give en forventning om at lovændringen vil få virkning for 97 % af de 2.045 modtagne sager i intervallet mellem 50.000 kr. og 100.000 kr. eller 1.986 nye småsager. Det kan således forventes at der efter lovændringen vil blive i størrelsesordenen 22.088 småsager. Der var i 2022 7.169 modtagne sager med en sagsgenstand større end 100.000 kr. Småsagernes andel kan således forventes at udgøre 74 % af samtlige civile sager.

Eller muligvis bliver småsagernes andel lidt mindre, da der i lovforslaget henstilles til en øget brug af henvisning af mere komplekse sager til den almindelige proces, jf. også pkt. 45. Det er dog noget usikkert i hvilket omfang det vil få nogen virkning, da det i bemærkningerne præciseres, at der med lempelsesforslaget "... ikke [er] tilsigtet ændringer i den eksisterende brug af muligheden for at løfte sager, der i dag er omfattet af småsagsprocessen, ud af den forenkede proces."

Af det relativt beskedne antal sager med en sagsgenstand over 100.000 kr. må en del antages at være rene erhvervsager. For privatpersoner vil det i det væsentlige stort set alene være personskadesager, og i nogen grad de allerstørste lejeretsager og måske enkelte entrepriseretlige sager, der ikke løses i andet regi, der fortsat vil høre under den almindelige proces. Almindelige folk retssager i øvrigt vil være småsager.

I konsekvens af lovforslaget bliver altså også sager mellem 50.000 kr. og 100.000 kr. i realiteten advokatløse, hvilket er retssikkerhedsmæssigt yderst alvorligt. Der er ikke forslag til følgelovgivning, der ændrer reglerne og praksis omkring fri proces begrænsede dækning i småsager, hvorfor det højst kan pålægges en taber af en småsag at betale bidrag til vinderens advokatomkostninger alene til deltagelse i hovedforhandlingen. Og der er ikke noget der tyder på, at forsikringselskaber i deres standardiserede retshjælpsforsikringsvilkår vil foretage ændringer i det tilsvarende begrænsninger. Så det må påregnes, at der fortsat ikke vil være mange advokater, der vil påtage sig småsager.

Det tidligere nedsatte Udvalg om Retshjælp og fri proces er i foråret 2023 af Justitsministeren blevet stillet i bero til efter at aftale om domstolens økonomi er færdiggjort. Hvilket netop er problematisk, da mere fleksible fri procesregler netop i nogen grad muligvis kunne afbøde de mest retssikkerhedsmæssige problematiske følger af en udvidelse af en advokatløs proces, hvorfor det er u hensigtsmæssigt at der ikke sker en koordination inden de nye regler iværksættes.

Den foreslående ændring af småsagsprocesgrænsen estimeres fuldt indfaset at medføre en årlig besparelse på 6,8 mio.kr., hvilket i sig selv er et relativt meget beskedent beløb i forhold til domstolens samlede økonomi. Dette estimat baserer sig tilsyneladende på det forhold, at småsager afsluttes med nogle måneders kortere sagsbehandlingstid med deraf følgende lavere tids- og ressourceforbrug (bl.a. fordi sagerne "kvæstes" så den andel af småsagerne der når frem til hovedforhandling kun er godt halvt så mange som for almindelige sager) og på den anden side, at retterne skal bruge mere tid til vejledning til selvmøderne.

TELEFONRETSHJÆLPEN

Lovforslagets § 1, pkt. 28

I forarbejderne anføres: *”Det vil have undtagelsens karakter, at en sag i den forenkede proces ikke kan behandles forsvarligt, uden at en part har advokatbistand.”*, er udsagn der ikke umiddelbart stemmer overens med vores erfaringer.

Der har hidtil været mulighed for at retten kunne meddele advokatpålæg til en part efter rpl § 259. Der er den finte ved advokatpålæg, at hvis der ikke samtidig beskikkes en advokat, skal den pågældende part selv betale for sin advokat, og kan parten ikke det, har parten ikke mulighed overhovedet for at få prøvet sit krav ved retten. Retterne har kun i meget begrænset omfang benyttet muligheden for at ledsage et advokatpålæg med en advokatbeskikkelse.

Hidtil har advokatpålæg jf. praksis i øvrigt ikke kunnet meddeles i småsager. Nu foreslås etableret en snæver adgang til at give en part advokatpålæg.

Det er umiddelbart svært at se hvorledes dette vil skulle adskille sig fra at retten henviser til den almindelige proces, dog med den afgørende forskel, at parten vil have mulighed for retshjælpsforsikring eller fri proces hvis sagen løftes ud af småsagsprocessen.

Det ville derfor være på sin plads, at det blev anført direkte i bestemmelsen, at retten i tilfælde af advokatpålæg i en småsag tillige skulle beskikke en advokat.

Appelbegrænsning

I civile sager

Lovforslagets § 1, pkt. 40

Det foreslås af aftaleparterne i enighed at grænsen for appel uden procesbevilling i civile sager hæves fra 20.000 kr. til 50.000 kr. Forslaget estimeres fuldt indfaset at medføre en årlig besparelse på 10,5 mio.kr.

Det vil betyde, at en stor del af de nuværende småsager kun vil kunne prøves i en enkelt instans med alt, hvad det indebærer. Rørdamudvalget forventer, at lovforslagets ændring vil medføre en nettoreduktion på 140 sager årligt.

Ankebegrænsning må i øvrigt ses i sammenhæng med landsretternes muligheder for af egen drift at afvise ankebehandling af sager, hvor der ikke er udsigt til ændret udfald.

Alle sager, uanset sagsgenstand, kan ved behandling i kun en instans få et forkert resultat af mange grunde. Der kan bl.a. være på grund af begrænset/manglende forberedelse, som er valgt med kalkuleret overlæg ved en afvejning af omkostningerne, en forkert vurdering af bevissituationen, en forkert eller uklar forelæggelse af beviserne eller procedure eller der kan være mere interpersonelle ”kemi”-problemer i forhold til dommeren. Blandt andet disse forhold er baggrund for at det er anerkendt som en retssikkerhedsgaranti af sager kan prøves i to instanser.

En konsekvens af forslaget kunne i øvrigt blive, at det, i hvert fald for den ressourcestærke part, ville blive nødvendigt for en sikkerheds skyld at bruge flere ressourcer og overbehandle alle sager ved den ene mulige

TELEFONRETSHJÆLPEN

behandling, både til belastning for parten og retterne, fordi det ikke kan forsvares at undlade noget, da der ikke bliver en ekstra chance.

Det forekommer som et misforhold at retssikkerheden på dette punkt skal yderligere forringes, når den økonomiske gevinst er så beskeden – og måske tvivlsom.

I familieretlige samværssager

Lovforslagets § 1, pkt. 50

Det foreslås, at anke ikke skal kunne ske af familieretsafgørelser i familieretlige samværssager. Besparelsen estimeres til fuldt indfaset årligt at udgøre 3,1 mio.kr.

Netop i de familieretlige sager om samvær, der er meget følsomme, da det drejer sig om parternes børn, er det blandt praktikere almindelig kendt, at den tabende part kan have meget betydelig følelse af, at dommeren havde mere sympati og øre for den anden part og dennes argumenter.

Netop af denne grund er det for befolkningens opfattelse af retfærdig rettergang meget uheldigt at begrænse retssikkerheden ved at fjerne appelmuligheden. Og det så meget desto mere, som den meget begrænsede besparelse.

Afslutning

De gennemgåede dele af forslaget er perspektivløse og forstærker en i forvejen dårlig retssikkerhedsmæssig situation, bl.a. for retshjælpens rådsøgende. Og det alene for at opnå en meget begrænset økonomisk besparelse, der er helt marginal i forhold til domstolenes samlede økonomi.

Forslaget burde ikke have store udsigter til at blive gennemført hvis politikerne ville have format til at respektere, at anstændig retssikkerhed koster penge – i dette tilfælde dog kun et meget beskedent beløb.

Se, det var, på trods af indledningsordene, ikke et eventyr.

oo0oo

Them, den 19. januar 2024

Ole Dueholm, daglig leder

Vestre Landsret Præsidenten

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

23. januar 2024

Sendt pr. mail til insolvensretskontoret@jm.dk

J.nr.: 23/50959-2
Sagsbehandler: Dorte Stilling

Justitsministeriet har ved brev af 14. december 2023 (sagsnr. 2023-10017) anmodet om eventuelle bemærkninger til høring over udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.).

1. Efter forslaget til retsplejelovens § 855 og § 921, stk. 2, og bemærkningerne hertil finder § 855 om bl.a. fremme af sagen i tiltaltes fravær anvendelse under anklagemyndighedens bevisanke.

Når en sag i byretten behandles uden tiltaltes tilstedeværelse efter § 855, stk. 3, nr. 4 – fremover § 855, stk. 3, nr. 2, litra b, eller nr. 3 – har den tiltalte en ubetinget ret til at få sagen genoptaget, hvis dommen ikke kan ankes efter § 902, stk. 2. Denne bestemmelse angår anke af byrettens domme til landsretten. Landsrettens domme kan ikke ankes efter § 902, stk. 2, og landsrettens afgørelse af bevisspørgsmålet kan ikke ankes til Højesteret. Det kan derfor overvejes at præcisere, f.eks. i bemærkningerne til § 987, stk. 3, at der også kan ske genoptagelse (af ankesagen) i den situation, hvor anklagemyndighedens bevisanke er behandlet i landsretten uden tiltaltes tilstedeværelse i medfør af § 855, stk. 3, nr. 2, litra b, eller nr. 3.

2. Det anføres i bemærkningerne til forslaget til § 853, at muligheden for at fritage en tiltalt fra at være til stede i retten ikke kan anvendes, når det er den tiltalte, der har anket, medmindre vedkommende har lovligt forfald eller ikke er behørigt indkaldt.

§ 920, stk. 2, angår den tiltaltes udeblivelse under ankesagen, mens § 853 også angår situationer, hvor den tiltalte ikke er udeblevet, men under hovedforhandlingen fremsætter anmodning om at blive fritaget for at være til stede, eventuelt blot i en kortere periode. Der er praksis for, at landsretten i sådanne tilfælde i dag anvender § 853 og tager stilling til, om anmodningen skal tages til følge. Bestemmelsen kan således anvendes, når det konkret vurderes hensigtsmæssigt at fritage den tiltalte for at være til stede frem for at afvise eller udsætte sagen. Bestemmelsen er bl.a. også anvendt i forhold til tiltalte med psykiske lidelser, der er mødt op og om nødvendigt vil blive i retten, men hvor det konkret vurderes at være uhensigtsmæssigt belastende for den tiltalte at være til stede eller at andre årsager vurderes at være fremmende for sagens afvikling, at den tiltalte fritages for at være til stede.

Landsretten finder i overensstemmelse hermed, at § 853 som i dag bør kunne anvendes i landsretten i videre omfang, end bemærkningerne til bestemmelsen synes at lægge op til.

3. Landsretten forstår forslaget til § 855, stk. 1, således, at hvis retsformanden i en sag vedrørende anklagemyndighedens bevisanke i medfør af § 853 har tilladt, at tiltalte ikke er til stede, skal sagen behandles, uanset om betingelserne efter § 855, stk. 3, er opfyldt. En række afgørelser af procesledende karakter, som bør kunne afgøres hurtigt, træffes af retsformanden alene, mens de væsentligste processuelle afgørelser træffes af den samlede ret (fremover uden domsmænd). Landsretten finder, at afgørelsen om, hvorvidt en ankesag kan fremmes uden den tiltaltes tilstedeværelse, er så væsentlig en afgørelse, at dette bør afgøres af retten og ikke alene af retsformanden.

4. Efter færdselslovens § 119, stk. 3, medvirker domsmænd ikke i en række sager om overtrædelse af færdselsloven, f.eks. sager om spirituskørsel, narkokørsel og kørsel i frakendelsestiden. Det anføres i lovudkastets bemærkninger til denne bestemmelse, at domsmænd skal medvirke i disse sager, hvis sagen er af særlig indgribende betydning for tiltalte, herunder navnlig hvis anklagemyndigheden har nedlagt påstand om udvisning af en person, der i flere år forud for gerningstidspunktet har haft fast bopæl eller fast arbejde i Danmark.

Lovudkastets bemærkninger synes ikke at omtalte Højesterets kendelse af 18. december 2023 i sag 90/2023. Højesteret fandt, at der ikke skulle medvirke domsmænd i en straffesag om bl.a. spirituskørsel, hvor der var nedlagt påstand om udvisning. Højesteret bemærkede samtidig, at det må være op til lovgivningsmagten at tage stilling til, om og i hvilket fald i hvilket omfang der kan være grund til at begrænse undtagelserne i færdselslovens § 119, stk. 3, hvorefter domsmænd bl.a. ikke skal medvirke i sager om spirituskørsel.

Som anført i lovudkastets bemærkninger har retspraksis indtil Højesterets afgørelse været delt med hensyn til, i hvilket omfang der i sådanne tilfælde skal medvirke domsmænd eller ej.

Hvis der – også efter Højesterets afgørelse af 18. december 2023 – fortsat findes at være behov for en lovregulering af spørgsmålet, skal landsretten af hensyn til den praktiske behandling af disse sager foreslå, at der lægges op til en enkel model, således at de nævnte sager med påstand om udvisning behandles enten med eller uden domsmænd. Det vil sikre, at spørgsmålet om domsmænds medvirken ikke vil være et ressourcekrævende særskilt tema under sagerne, herunder således at der f.eks. under ankebehandlingen kan komme nye oplysninger frem, som gør, at sagen burde have været behandlet med domsmænd. Det bemærkes hertil, at hvis appelinstansen vurderer, at sagen skulle have været behandlet med domsmænd, vil der som det klare udgangspunkt ske ophævelse af dommen og hjemvisning af sagen, der således skal starte forfra.

5. Forslaget til retsplejelovens § 449 c, stk. 3, og § 450 a, stk. 2, lægger op til en lovregulering af spørgsmålet om adoptivforældrenes anonymitet i sager om samvær med barnets biologiske slægtninge.

Landsretten bemærker, at lovudkastet ikke tager stilling til spørgsmålet om f.eks. adoptivforældrenes mulighed for fri proces/beskikkelse af advokat. Spørgsmålet opstår for så vidt allerede i dag, når der skal findes forskellige praktiske løsninger for at sikre adoptivforældrenes anonymitet i forhold til barnets biologiske forældre. Spørgsmålet synes dog at blive yderligere aktuelt, hvis der gennemføres en lovregulering, som alene tager stilling til en del af de spørgsmål, som knytter sig til adoptivforældrenes anonymitet.

Som det fremgår af lovudkastets bemærkninger, er adoptivforældrene de samværssøgendes modpart i samværssager efter adoptionslovens § 20 a. I en situation, hvor adoptivforældrene har et velbegrunder krav på anonymitet, giver de foreslåede regler mulighed for, at retten kan lade adoptivforældrene afgive forklaring anonymt. Derimod vil de på baggrund af deres velbegrunder krav på anonymitet i praksis være udelukket fra at deltage i eller være repræsenteret under den resterende del af processen, medmindre de selv finansierer en advokat, som kan møde under resten af hovedforhandlingen på deres vegne. Dette kan rejse spørgsmål dels om adoptivforældrenes retsstilling under sagen, dels om den bedst mulige sagsoplysning for retten, som skal træffe afgørelsen.

Det kan på den baggrund overvejes at regulere adoptivforældrenes adgang til fri proces/advokatbeskikkelse i disse sager, f.eks. ved en udtrykkelig mulighed for, at retten kan beskikke en advokat for adoptivforældrene, hvis det findes fornødent.

6. Det foreslås med lovudkastet at ophæve de særlige regler om iværksættelse af anke af domme i småsagsprocessen – fremover den forenkledede proces, jf. forslaget til ændringer af retsplejelovens § 410. Efter retspraksis kan anke af domme i småsagsprocessen – som en fravigelse fra den almindelige regel, jf. herved U 2019.510 H – iværksættes også af advokater, som ikke har møderet for landsret. Det kan overvejes i lovudkastets bemærkninger at tydeliggøre, hvorvidt der er tilsigtet ændringer i denne retstilstand.

7. Landsretten ønsker ikke i øvrigt at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Jens Røn

Østre Landsret
Præsidenten

Justitsministeriet
Proces- og Insolvensretskontoret

23. januar 2024

Sendt på mail til insolvensretskontoret@jm.dk

J.nr.: 23/50537-2

Sagsbehandler: Rikke Søndergaard
Larsen

Justitsministeriet har ved brev af 14. december 2023 (sagsnr. 2023-10017) anmodet om eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v., færdselsloven og flere andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene 2024-27 m.v.).

Landsretten er bekendt med høringsvaret fra Vestre Landsret og kan i det hele tilslutte sig dette.

Landsretten ønsker ikke herudover at udtale sig om udkastet.

Med venlig hilsen

Carsten Kristian Vollmer

Ellen Busck Porsbo